Naš tednik Koroška

kulturno-politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto - številka 18 | V Celovcu, dne 2. maja 1957 | Cena 1.50 šilinga

12. maja materinski dan

Lepa darila dobite poceni v

KAUFHAUS

SAMONIG

Villach, am SAMONIG-ECK

Rož – Podjuna – Zilja

Na Belo nedeljo sta gospodinjski šoli v št. Jakobu in Št. Rupertu zaključili šolsko leto z veliko razstavo in svečano kulturno prireditvijo.

Blizu 3000 ljudi je obiskalo obe razstavi in kulturni prireditvi. V Št. Jakobu so morali kulturno prireditev ponoviti štirikrat in v Št. Rupertu je bila prostrana dvorana dvakrat polna.

Vsako leto pomeni zaključitev gospodinjskih tečajev velik slovenski praznik, katerega se veselijo vse tri doline in se ga tudi v velikem številu udeležujejo.

Obe šoli slonita na neizmerni požrtvovalnosti slovenskih šolskih sester. Sestre vršijo – odmaknjene od politike – za božje plačilo vse leto delo v šoli in na posestvu, da tako s svojim delom omogočijo ženski mladini ceneno šolanje v vseh panogah kmečkega gospodinjstva. Tem sestram gre prva zahvala za to veliko in pomembno gospodarsko in kulturno delo. Sestre se v polni meri zavedajo, da vse gospodarsko znanje ne more osrečiti človeka, če ni ta tudi srčno in duhovno izgrajen. Sestre polagajo vso pažnjo na vsestransko šolanje mladih deklet. Da tudi starši to delo cenijo in tako delo in šolanje želijo, pa dokazujejo z vsakim letom naraščajoče številke tečajnic. To zaupanje staršev je najbolj prepričljiv dokaz, da je vzgojno delo čč. sester pravilno, starši s tem svojim korakom izražajo svojo pravico do izbire najbolj primerne vzgoje za svoje otroke, dokazujejo pa tudi, da se zavedajo svojih dolžnosti.

Razstave ročnih del in kuharskih izdelkov ter kulturne prireditve pa so najboljše izpričevalo, ki dokazuje, da so se dekleta z vso ljubeznijo in z vso vestnostjo posvečale delu in učenju. Brez resnega dela ne bi mogle doseči takih lepih rezultatov.

Kako zelo pa ves slovenski narod na Koroškem ceni to delo, najbolj jasno izpričuje obisk razstav in kulturnih prireditev. Šoli sta bili na dan prireditve same oblegani od motornih koles in avtomobilov, razstavni prostori in dvorane nabito polne in to ne starčkov, marveč slovenske mladine, kar je najbolj razveseljiv pojav.

97 deklet je letos prejelo vzgojo za življenjski poklic v obeh gospodinjskih šolah, v Št. Jakobu pa je še nadaljnjih 53 deklet absolviralo šivalni tečaj. Te številke same dokazujejo, kako zelo je mladina ukaželjna, kako zelo odgovarjajo te šole slovenskih šolskih sester potrebi časa in potrebam koroških Slovencev.

Te šole pa so tudi kričeč dokaz gospodarske neenakopravnosti koroških Slovencev. Vse nemške gospodarske in gospodinjske šole uživajo deželno ali državno podporo, le za izobrazbo slovenske mladine nima ne država in ne dežela razumevanja. To zadržanje je v kričečem nasprotju s § 4 člena 7 državne pogodbe. Vse pa kaže, da bomo tudi v tem pogledu prišli v doglednem času korak dalje. Zasluga takega uspeha pa bo slejkoprej nad petdesetletno delo slovenskih šolskih sester in doslednost slovenskih staršev, ki svojo mladino zaupajo šolskim sestram.

Ob zaključku gospodinjskih šol se moramo še enkrat spomniti tudi gospodarske šole v Tinjah, ki je pred Veliko nočjo zaključila svoj zimski tečaj. Vse tri šole tvorijo po delu in zamisli eno celoto in so si s svojimi vzgojnimi uspehi pridobile zaupanje koroških Slovencev.

Ti veliki uspehi pa so posredno tudi že dokaz življenjske sposobnosti slovenske gimnazije za koroške Slovence. Potreba po izobrazbi narašča iz leta v leto. Gospodarske prilike se boljšajo in omogočajo danes tudi kmečki in delavski mladini, da si za svoje življenje pridobi potrebno umsko in srčno izobrazbo.

Ponesrečen atomski poskus v Sovjetski zvezi

Minuli teden so poročali iz severne Kitajske, da je na razsežne predele padla nenavadna obilica škodljivega atomskega pepela. Ta pojav spravljajo v zvezo z nedavnimi sovjetskimi atomskimi poskusi v bližini Bajkalskega jezera. Tam so baje sovjetski atomski strokovnjaki izgubili oblast nad nekom poskusom, ki je potekel drugače, kot so nameravali.

Slovenskim volilcem!

V nedeljo, dne 5. maja, so po vsej Avstriji volitve državnega prezidenta.

Za vse avstrijske državljane, moške in ženske, ki so dopolnili 20. leto starosti in so vpisani v volilnih imenikih, obstoja volilna dolžnost. Neudeležba na volitvah mora biti stvarno utemeljena (n. pr. bolezen), v nasprotnem slučaju se kaznuje z globo 1000.— šilingov.

Naš glas prof. Denku

Zvezni predsednik zastopa državo na zunaj, sprejema poslanike tujih držav, in odpošilja diplomatske predstavnike Avstrije v inozemstvo, podpisuje mednarodne pogodba po ratifikaciji parlamenta, imenuje državne uradnike, dovoljuje pomilostitve obsojenih na predlog zvezne vlade ali pristojnega ministra, imenuje zveznega kancelerja in na njegov predlog vse ostale člane zvezne vlade. Ob nastopu zapriseže vsa vlada v roke zveznega predsednika.

Ko bomo 5. maja volili zveznega prezidenta, se bomo v polni meri zavedali, da volimo najvišjega predstavnika države, zavedali se bomo, da smo po zakonu dolžni voliti, da smo dolžni voliti po svoji najboljši vesti.

Širši odbor Narodnega sveta koroških Slovencev se je o volitvi državnega prezidenta posvetoval in sklenil, da damo Slovenci svoj glas možu, ki se je uveljavil v svetovnem merilu tudi v svojem civilnem poklicu kot zdravnik, ki ni izpolnjeval svojih državljanskih dolžnosti zgolj na političnem polju in ki obeta po svoji preteklosti stvarni pogled na vse probleme, ki zadevajo tudi nas kot avstrijske državljane. S prezidentom ne volimo te ali druge stranke, marveč volimo osebo.

Kakor nam je leta 1950 državni prezident dr. Karl Renner dal zagotovilo, da bo skrbel, da na osnovi ustave pridemo tudi Slovenci do enakopravnosti, tako je tudi prof. Denk ob priliki svojega zadnjega obiska v Celovcu slovenski delegaciji izjavil in zagotovil, da bo storil vse za polno enakopravnost vseh avstrijskih državljanov brez ozira na narodno pripadnost.

Jugoslovanska vlada in narodne manjšine v Avstriji

Beograd, 26. aprila (APA). V državnem tajništvu za zunanje zadeve je bila danes dopoldne konferenca o vprašanjih, ki se nanašajo na jugoslovanske manjšine v Avstriji. Tej konferenci so prisostvovali poleg predstavnikov državnega tajništva za zunanje zadeve tudi jugoslovanski poslanik na Dunaju in zastopnika Izvršnih svetov LR Hrvatske in Slovenije.

Dodatno k temu poročilu pa še pristavlja jugoslovanska uradna poročevalska agencija „Tanjug", da je izvedela, „da so na posvetovanju sprejeli nekatere sklepe v zvezi s položajem jugoslovanske narodne manjšine v Avstriji."

Predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve (zunanjega ministrstva) pa je na časnikarski konferenci za jugoslovanske in inozemske novinarje v Beogradu podal naslednjo uradno izjavo:

„Poudariti moram, da pravilno uveljavljanje državne pogodbe o Avstriji ne more pomeniti zoževanja že obstoječih niti odrekanja zagotovitve pravic nacionalnim manjšinam, ker bi bilo to v nasprotju z duhom državne pogodbe in prevzeto obveznostjo, obenem bi pa tudi negativno vplivalo na odnose med obema državama. Razumljivo je, da sta naša javnost in vlada resno zaskrbljeni zaradi vesti, ki jih dobivamo iz Avstrije in ki se nanašajo na status tamkajšnje jugoslovanske manjšine. Lahko dodam, da jugoslovanska vlada spremlja in proučuje to vprašanje z vso potrebno pozornostjo."

Prof. Denk: Smo za mirno življenje!

Dopisnik beograjske „Borbe" in ljubljanske „Ljudske pravice" je obiskal oba volilna kandidata dr. Schärfa in prof. Denka. Slednji je uvodoma obiskovalcu izjavil, **„da stopa v volilno kampanjo brez politične platforme, kot osebnost iznad strank".** Odgovori prof. Denka so bili zelo kratki, in kot piše dopisnik, je „profesorska strogost pri dr. Denku popustila šele, ko smo prešli na področje mednarodne politike in dobrih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Menil je, da se morajo ljudje po svetu združevati, če naj popusti mednarodna napetost. **„Vsi smo tu, da bi mirno živeli, ne pa se ubijali. Težnjo za premočjo, ki je bila že vzrok mnogih tragedij, je treba nadomestiti s slogo in mirnim delom. Pri nas v Avstriji ni niti najmanjše želje, da bi Jugoslaviji ne nudili prijateljske roke, in prepričan sem, da so taki občutki tudi na drugi strani",** je zaključil dr. Denk."

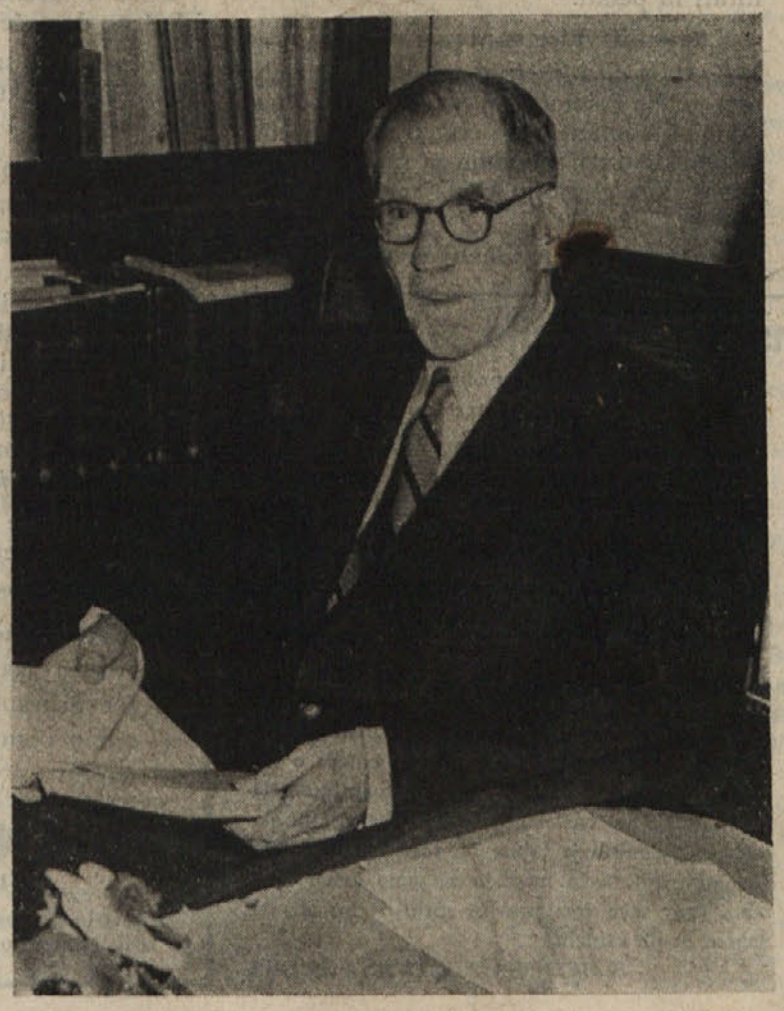

Iz poslanice Pija XII.

Pred 300.000-glavo množico Rimljanov in romarjev iz vsega sveta je sedaj vladajoči papež Pij XII. na velikonočno nedeljo razglasil svojo poslanico vsem ljudstvom sveta. Številne radijske postaje po različnih državah so prenašale njegov govor. Vatikanska radijska postaja pa ga je odajala v prevodih vsem krščanskim narodom.

„Človeštvo vseh zemeljskih celin je bilo zvodeno na napačno pot", je dejal sveti oče. „Človeštvo je prisiljeno, da živi v zmedenem svetu, pod pritiskom neizrekljivega strahu. Zmota v svojih neštevilnih oblikah se je zasužnjila celo najbolj izbrane duhove. Nenravnost je dosegla take mere brezsramnosti, da so srca vseh tistih, ki jim je mar usoda našega sveta, resno zaskrbljena. Človeštvo je podobno okuženemu, ranjenemu telesu, v katerem kri le s težavo kroži, ker tako posamezniki kot celi razredi vztrajajo v usodni ločitvi in živijo vsak zase, sovražijo eden drugega, kujejo zarote eden proti drugemu, se prepirajo in se med seboj uničujejo." Kljub temu pa sv. oče že vidi žarke prihajajočega jutra. Tudi tehnični napredek moderne znanosti more tudi doprinesti svoj delež k izboljšanju človeške usode. Vendar mora človeštvo predvsem „odvaliti nagrobni kamen, ki zapira v grob resnico in dobroto".

Pometajte pred lastnimi durmi

Gotovi gospodje „tovariši" pri „Vestniku" se hudo razburjajo zaradi našega stališča v zadevi volitve zveznega prezidenta. Svetovali bi jim, da pač pozorneje berejo merodajne jugoslovanske časopise, ki so prinesli izjavo kandidata prof. Denka v prid dobremu odnosu do sosedne države Jugoslavije in da je celo po pisanju jugoslovanskih listov socialistična stranka postavila kandidaturo svojega lastnega strankinega predsednika le z namenom, da bi se ga iznebila iz vodstva in bi tako mlajši rod prišel do odločilne besede v stranki. Sicer pa bi „tovariše", ki nas hočejo po sili spraviti v neko druščino, spomnili le na dogodke ob otvoritvi celovškega „Konzerthaus-a".

In še tale cvetka iz „Vestnikovih" vrtov: „Razni nacionalni hujskači v SPOe pa naj se zavedajo, da bi volilni rezultati v deželi brez takega sodelovanja slovenskih socialistov izgledali popolnoma drugače in to brez dvoma ne v prid socialističnih sil. Zato opazke na račun koroških Slovencev v uvodniku „Die Neue Zeit" od zadnje nedelje niso le brutalno preziranje tisočev slovenskih socialističnih volilcev, temveč popolnoma ponesrečen poskus, da bi glasilo socialistične stranke našlo alibi za povzročeni nezadovoljivi izid volitev in povolilno mešetarjenje za ohranitev položajev v deželi!" ... Toda pojem demokracije je uredništvu „Die Neue Zeit", kakor vse kaže, prav tako nejasen kot pojem socializma." („Slovenski vestnik" z dne 22. junija 1956, po državno in deželnozborskih volitvah.)

In kljub temu so kot takrat tudi danes skupaj!

Zaključek slovenskega gospodinjskega tečaja v Št. Rupertu

Šola za dom in družino

Na lepo sončno pomladansko nedeljo, sredi bujnih zelenih livad šentruperške ravnine pri Velikovcu. so dekleta iz treh dolin včeraj zaključile svoje šolanje za gospodinje in matere. Gospodinjska šola čč. šolskih sester je na Belo nedeljo zaključila svoje delo. Okusno prirejena gospodinjska razstava in skrbno pripravljena akademija sta bila vsakomur dokaz, da je požrtvovalni učiteljski zbor čč. šolskih sester tudi letos temeljito izvršil svojo nalogo.

Bogata razstava in pestra akademija

Že v zgodnjih dopoldanskih urah so se začeli v Narodni šoli zbirati svojci gojenk, prijatelji šole ter rojaki iz bližnje in daljnje okolice. Med odličnimi gosti, ki so si dopoldne ogledali razstavo je bil tudi g. višji študijski svetnik dr. Joško *Tischler*, šolski nadzornik za velikovški okraj g. *Maklin*, soproga dež. poslanca dr. *Mayerhoferja* in mnogi drugi.

V dveh obširnih sobanah sta bili nameščeni šivalna in kuhinjska razstava. V šivalni razstavi si videl vse, kar rabi smotrno urejena domačija. Izdelki so bili praktični, lični in izdelani z okusom. Sestre ne učijo gojenk le praktičnih reči, temveč vzbujajo v njih tudi smisel za lepoto. Posebno vezenine po narodnih vzorcih so pričale o veliki ljubezni do naših narodnih tradicij.

Kuhinjske dobrote so pa posebno privlačevale matere gojenk, pa tudi gospodarje in fante, saj je znano, da če že ne vedno, gre pogosto ljubezen skozi želodec. Tudi tukaj je bilo koristno združeno z lepim, tako, da je bilo poleg želodca tudi oko zadovoljno. Med obilico lepo okrašenih tort, ježkov, jagnjet, kolačev, gnjati, kompotov in domačih likerjev pa se je dvigal stolp št. ruperške cerkve, okrog nje pa kot piščeta okrog koklje šola, kmečki domovi z marljivimi ljudmi, vsi iz sladkega testa, marcipana, prava podoba ljubezni, s katero se posvečajo sestre in gojenke svoji nalogi.

Dopoldne in popoldne so se ljudje kar trli na razstavi in kmalu so bile vse kuhinjski dobrote prodane, posebno pa številni sladki srčki, veliki in majhni. Kdo so bili kupci, ni težko uganiti . . .

Gostoljubne sestre so ob opoldanski mizi zbrale številne svojce gojenk, bivše gojenke ter starše — bila je to ena sama velika družina.

Popoldne so pa dekleta izvedle skrbno pripravljeno akademijo. Takoj po kosilu si videl pohajati po dvorišču „žavbrne dečve" v narodnih nošah, s šminko na obrazu, — ta je pač potrebna zaradi reflektorjev na odru, kajti sicer uporaba ličnih lepotil bajé ne spada v program gospodinjskih šol.

Ob pol dveh se je začela prva akademija. Najprej je g. *Tolmajer* iz Radiš v imenu staršev nagovoril zbrane goste in prijatelje. Posegel je nazaj v zgodovino šentruperške šole, ki jo je ob začetku njenega delovanja, še v minulem stoletju blagoslovil pokojni prelat Valentin Podgorc. S tem se je začelo lepo vzgojno delo na verskem in narodnem področju, ki gre sedaj v šesto desetletje. Da je nad požrtvovalnostjo in marljivostjo vestnih vzgojiteljic koroškega slovenskega ljudstva bdel božji blagoslov, dokazujejo današnji uspehi. Težka je bila njihova pot. Politične spremembe, vojne in prevrati so večkrat s kruto roko posegli v tihoto samostanskega življenja in hrupno prekinili delo tihih redovnic. Toda po vsakem trpljenju, preganjanju in žrtvi, je znova zasvetila luč upanja, svobode in znova so se sestre vrnile v svoj dom, kjer so začele obnavljati porušena in zanemarjena poslopja. Z novo vnemo so šle tudi na vzgojiteljsko delo s pogledom uprtim v bodočnost ter s trdnim zaupanjem v božjo pravičnost in dobroto. Na koncu se je g. Tolmajer v imenu staršev čč. sestram zahvalil za ves njihov trud ter poudaril, da so vprav vsakoletne zaključne prireditve gospodinjskih šol manifestacija, ki potrjuje njihovo potrebnost in uspešnost. Letos se je v tej šoli vzgajalo 45 deklet in prijave se iz leta v leto večajo.

Venček pesmi in „raj treh dolin"

Sledil je venček umetnih in narodnih pesmi, ki so jih gojenke ubrano zapele pod vodstvom č. g. prof. *Miheliča*. V nabito polni, šumeči dvorani je kmalu zavladala pobožna tišina in vsi smo se zamaknili v sanjski svet melodij, katerega so pričarali izčiščeni glasovi mladih dekliških grl. V kratki dobi šestih mesecev je prof. Mihelčiču uspelo, da je ustvaril vzoren zbor. Zelo je bilo prav, da so pesmi posneli na magnetofonski trak in jih bomo v kratkem slišali tudi na celovškem radiu. Tisti, ki smo jih že slišali, bomo radi še enkrat prisluhnili prijetnim glasovom, a mogli jih bodo slišati vsi rojaki, ki pač niso utegnili priti v Št. Rupert. Sledila je igra „Prisegam", v kateri so prikazale košček življenja po naših krajih. Bili so vanjo zelo posrečeno vpleteni tudi domači dialekti in upati je, da bodo čč. sestre ta poskus razvijale še naprej. Saj tvorijo naša domača narečja s književnim jezikom eno nerazdružljivo celoto. To se je pokazalo pri igralcih in gledalcih. Tako sta obe nadarjeni igralki, Rožanka in Podjunčanka s svojimi pristnimi domačimi narečji dale igrici še poglobljen domačinski značaj.

Višek akademije in njen zaključek pa je tvorila rajalna točka „Rož, Podjuna, Zilja". V njej so nastopile tri skupine mladih plesalk v izvirnih nošah iz vseh treh naših dolin. Z ritmičnimi gibi in po zvokih priljubljene pesmi so nam podale sliko slovenske koroške domovine, njenega trpljenja in njene lepote. Pesem, gibi in posebno pa simfonija živih narodnih barv so marsikateremu gledalcu privabile solze v oči. In ko so končale, se je dvignil tak aplavz, da so morale res ljubki prizor še enkrat ponoviti.

Prezgodaj je bila akademija končana, radi bi še ostali, toda pred dvorano je že čakala velika množica, morali smo oditi, da prepustimo njim prostor. Še v drugo je bila dvorana polna do zadnjega kotička. Pri tej predstavi je bil navzoč tudi mil. g. prelat dr. Rudolf *Blüml* v zastopstvu prevzv. nadpastirja, krškega škofa dr. J. Köstnerja.

Ko se je sonce nagnilo proti zatonu, smo se počasi začeli razhajati. Dvorišče in bližnji dovozi k „Narodni šoli" so bili podobni voznemu parku ob taki veliki športni tekmi. Pri prireditvah pred nekoliko leti je bilo videti le veliko skladovnico koles, tu pa tam je kak podjetnejši fant že imel tudi motorno kolo. Letos pa nisi mogel prešteti avtomobilov vseh znamk in barv. Znamenje modernega napredka, ki se je poočitoval tudi v številnih okusnih, rekel bi skoraj mestnih oblekah mnogih ljudi. Toda ako si jim pogledal v oči, si spoznal, da so to še vedno isti, naši slovenski ljudje, ki skozi leto in dan delajo in se trudijo, da obdržijo korak s sodobnim gospodarskim napredkom, v svojih srcih pa hranijo ljubezen do naše največje svetinje, našega rodnega jezika in verskih ter narodnih izročil naših prednikov. In ognjišče teh izročil so naše gospodinjske šole, a sestre pa zveste čuvarice tega svetega ognja.

Našim gospodinjam

Vrtiček zdravilnih rastlin

Na sončnem kraju našega vrta, ob zidu ali v kakem kotu pustimo nekaj prostora za zdravilne rastline in dišavnice. Že babica je imela tak vrtiček in dišeča zelišča še polnijo njeno skrinjo. In kadar je v hiši kdo bolan ali če živini kaj manjka, zaškriplje težki pokrov in babica hitro zvari čaj, ki gotovo pomaga. Tudi me kljub vsem umetnim zdravilom ne podcenjujmo zdravilne moči dišavnic.

Nekatere dišavnice so večletne, torej trajnice in glede zemlje niso prav nič izbirčne. Tiste, ki rastejo v manj rodovitni zemlji, celo še bolj diše. Vsem pa ugaja sončni kraj.

Za zimsko rabo jih požanjemo, ko niso rosne, sušimo jih v senci. Shranimo jih v dobro zaprtih škatlah ali prozornih, neprodušnih vrečkah. Porežemo jih, ko začno cveteti, ker tedaj najbolj diše. Presajamo jih vsako četrto leto, najbolje v drugi polovici meseca avgusta. Po večkratni rasti na istem mestu zemljo izčrpajo ter začno hirati in pešati.

Katere dišavnice naj bodo v našem vrtu?

Kadulja ali žajbelj je zadovoljen v vsako zemljo. Na Primorskem raste prosto po pašnikih. Ko julija začne cveteti ga porežemo in posušimo ter spravimo za zimo. Uporabljamo ga za grgranje. Dodajamo ga tudi ričetu za dober okus.

Pehtran je pri nas manj znan, a se v kuhinji lahko mnogostransko uporablja. Dobri so pehtranovi štruklji. Dodajamo ga k kisu, solatam, kislim kumaricam. — Razmnožujemo ga z delitvijo starih grmičkov meseca aprila ali avgusta.

Luštrek je po listih in vonju podoben zéleni. Zelo se razraste sčasoma in zavzema velike grme. Uporabljamo ga kot dodatek k juhi, je sestavni del maggija. Pa tudi kot notranje zdravilo je čislan.

Pelin pijejo posebno tisti, ki imajo slab apetit. Dodajamo ga v žganje (pelinkovec) ali vinu (vermut).

Melisa (srčna zel) se kar sama razmnožuje. Prijetno dišeča daje dober čaj za umirjenje živcev. Zima ji ne škodi.

Vinska rutica (Weinraute) je zelo ostro dišeča rastlina, ki jo uporabljamo za omake, še bolj pa kot zdravilo proti želodčnim in sečnim boleznim. Raste povsod, razmnožujemo jo s semeni in delitvijo grmov.

Sivka — lavendel nam daje čaj in je preizkušeno domače sredstvo proti moljem.

Rožmarin ni samo okrasna rastlina naših oken. Tudi v kuhinji in v zdravilstvu ga uporabljamo.

Trajne ali enoletne dišavnice pa so:

Majaron, timijan in komorač (fenkel). Te dišave trajnice se od enoletnic po vonju ne ločijo.

Kamelica je dišavnica, ki se kar sama zaseje. Je vsestransko uporabna v zdravilstvu (pri ljudeh in živini) in si jih precej pripravimo za zimo. V vsakem vrtu imejmo tudi enoletne dišavnice: *baziliko ali prežilko, janež, koper ali dilj, timijan* (materino dušico), *majaron* in *krebuljico*.

To so glavne dišavnice, ki ne smejo manjkati v nobenem vrtu.

Razpis knjižnih nagrad Slovenske kult. akcije za leto 1957

Mecen, ki želi ostati neimenovan, je dal s svojim darom Slovenski kulturni akciji možnost, da tudi za leto 1957 razpisuje BOŽIČNE KNJIŽNE NAGRADE v skupnem znesku 10.000 (desettisoč) argentinskih pesov z namenom, da se poživi slovensko ustvarjalno delo.

1. Nagrade so tri in sicer v zneskih 5000, 3000 in 2000 argentinskih pesov; 2. prispevki morajo biti izvirna leposlovna ali znanstvena dela, ki še niso bila objavljena ali izvajana (roman, povest, drama, zbirka pesmi, novel ali črtic; razprava iz slovenskih domoznanskih področij ali humanističnih ved, pa tudi drugačen izsledek slovenskega znanstvenika); 3. sodelovati more vsak kjerkoli živeči slovenski književnik in znanstvenik razen članov žirije in nagrajencev prejšnjih tečajev; 4. rokopis je treba poslati do 31. oktobra 1957 v dveh na stroj napisanih izvodih na naslov: Slovenska kulturna akcija, Alvarado 350, Ramos Mejia, Argentina; 5. rokopisi morajo biti opremljeni s šifro. Pravo ime je treba poslati v rokopisu priloženi kuverti, ki nosi isto oznako kot rokopis. Kuverte se odprejo na dan razglasitve izida, to je dne 22. decembra 1957. Objavljena bodo samo imena nagrajenih avtorjev; 6 Slovenska kulturna akcija bo nagrajena dela objavila v svojih publikacijah šele po dogovoru z avtorjem; 7. nagrade so izplačljive v Buenos Airesu; 8. materialistično usmerjena dela ne pridejo v poštev; 9. žirijo sestavljajo dr. Vinko Brumen, prof. Lojze Geržinič, Ruda Jurčec, dr. Milan Komar, dr. Branko Rozman in Zorko Simčič. Za presojo znanstvetnih del, za katero je potrebna posebna strokovna razgledanost, kooptira žirija lahko 1 do 3 člane. K seji, na kateri se dokončno odloča o razdelitvi nagrad, je povabiti redne in kooptirane člane in imajo vsi enako glasovalno pravico; 10. glasovanje razsodišča je tajno; 11. razsodišče ima pravico proglasiti kako nagrado za samo delno doseženo. Prav tako ima pravico združiti dve ali več nagrad in jih razdeliti.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Motorna kolesa znamke „Reform", Austro - Rapid. Kosilne stroje „Hofer - Schranz". Mlatilne stroje (s posebno ponudbo) dvakratno čistilno napravo

JOHANN LOMŠEK

ŠT. LIPŠ, Tihoja 2, p. Dobrla ves

Odplačilo je mogoče na obroke. Cenik dobite po želji brezplačno.

SLOVENCI
doma in po svetu

„Slovenski oktet" gostuje v Južni Italiji

V minulem mesecu je odšla na gostovanje po Južni Italiji znana pevska skupina „Slovenski oktet" iz Ljubljane. Med drugim je nastopil tudi v mestu Lecce, ki ga spričo njegove bogate kulturne tradicije mnogi imenujejo „Florenca južne Italije" in je tudi danes eden izmed najpomembnejših kulturnih središč na južnem delu italijanskega „škornja".

Slovenski pevci so nastopili s programom, ki je vseboval slovenske kompozicije od Gallusa-Petelina pa do sodobnih skladateljev ter priredbe narodnih pesmi. Nadalje še nekaj skladb italijanskih mojstrov Palestrine in Donatija. Slovenske goste je ondotna publika zelo prijazno sprejela. Kot piše eden izmed v Lecce živečih Slovencev nekemu ljubljanskemu dnevniku, „je izbrana publika, ki sicer kaj nerada glasno ploska, po vsaki pesmi z dolgotrajnim aplavdiranjem izražala odobravanje in željo po ponavljanju. Tako so na željo občinstva morali na koncu ponoviti „Žabjo svatbo", „Moj očka ima konjička dva" in „Večerni zvon". Na koncertu je bilo navzočih tudi nekaj profesorjev ondotne glasbene šole, ki so posebno pohvalili veliki umetniški občutek in tehnično popolnost nastopajočih. — Oktet je po uspelem koncertu odpotoval na otok Sicilijo.

80-letni jubilej dveh pisateljev

Sredi aprila je praznoval 80-letnico rojstva slovenski pisatelj dr. Ivan *Šorli*. Po rodu iz Tolminskega je po dovršeni gimnaziji v Gorici odšel v Gradec, kjer je dosegel doktorat iz prava. Nato se je posvetil d tarskemu poklicu, poleg tega je pa tudi p. sateljeval. Sprva je pisal pesmi, potem pa je prešel v pripovedništvo. Napisal je več romanov, toda bolj znan je postal po svojih krajših zgodbah. Po prvi svetovni vojni je ostal v rodni Primorski, vendar se je zaradi fašističnega nasilja moral pozneje umakniti v Slovenijo, kjer je dočakal svoj visoki življenjski jubilej.

V istem mesecu je doživel svoj osemdeseti rojstni dan tudi pisatelj dr. Alojz *Kraigher*. Po poklicu zdravnik, se je predvsem zanimal za čutno stran človeka in jo obravnava v svojih delih, ki so, podobno kot Šorlijeva, močno pod vplivom Nietzschejevih naukov in francoskega naturalizma. Roman „Kontrolor Škrobar" pa kljub motečemu naturalizmu tudi z resničnim pripovedniškim darom pisan prikaz družabnih in narodnostnih razmer na Spodnjem Štajerskem pred prvo svetovno vojn in je zategadelj zanimiv tudi za družb slovca. Kraigherja je vezalo globoko osebno prijateljstvo s pokojnim Ivanom Cankarjem, o katerem sedaj pripravlja obsežno študijo.

Dinko Bertoncelj na Južnem tečaju

Mladi slovenski planinec Dinko Bertoncelj je po zadnjih poročilih prispel v stalno oporišče uradne argentinske znanstvene odprave v Antarktiki. Svojim prijateljem v Argentini se je oglasil s pismom, v katerem opisuje svoje prve vtise v kraljestvu večnega ledu. Kot smo že pred časom poročali, je letos cela vrsta držav poslala svoje znanstvenike v območje južnega tečaja (pola), ki raziskujejo vremenske razmere, rudninsko sestavo tal pod debelo skorjo ledu, živalstvo, ledenike in druge posebnosti te neznane dežele. Dinko Bertoncelj se je poslovil od znancev, kajti odslej dobro leto ne bo več pisal.

Nagrada za bistro slovensko glavico

Iz Kanade poročajo: Kanadčanom ne gre v glavo, kako to, da vprav otroci novonaseljencev, ki ob prihodu niti angleško ne znajo, kmalu odnesejo večino nagrad za dobre šolske uspehe. Letos je med nagrajenci tudi slovenski fantič Rudi Kus, ki obiskuje katoliško šolo v župniji sv. Klare v Torontu. Kmalu po vstopu v šolo je presenetil učitelje s svojo bistrostjo in marljivostjo. Igraje se je priučil angleščine in vodstvo šole mu je dovolilo, da je v enem letu opravil izpite o snovi dveh šolskih let. Letos je bil eden izmed osmih izbrancev, ki so bili pripuščeni k izpitu za pridobitev štipendije za srednjo šolo. Komisija mu je prisodila celotno štipendijo v znesku 125 dolarjev, ki bo služila za plačilo šolnine. Šolske takse so namreč v Ameriki zelo visoke. Mladi Rudi je bil med vsemi nagrajenci katoliških ljudskih šol drugi najmlajši.

DEKLE današnjega časa

Na ovinku asfaltirane ceste blizu Pariza je nekaj dni pred Veliko nočjo nenadoma zdrsel s cestišča v jarek dirkalni avtomobil v polni brzini. Nekajkrat se je še preobrnil na polju in kar je bilo potem videti, je bilo zgolj kup zvitega železja. Dva sopotnika je vrglo daleč vstran na travo in sta pri nesreči dobila le nekaj neznatnih prask. Toda dobrih 40 minut je trajalo, da jima je uspelo iz razvalin avtomobila osvoboditi vozača – dekle 22 let. Pri nesreči je utrpela hude poškodbe: zlomljen kolk, stlačen prsni koš, počena lobanja. Njena s krvjo oblita glava pa je ležala na debelem, s krvjo prepojenem zvezku. Ko so ponesrečenko odpeljali v bolnico, so se reševalci nekoliko podrobneje pogledali debeli zvezek. Imel je napis: „Mrtve trepalnice", spisala Francoise Sagan. Tako je bilo namreč ime ponesrečenki. Krvavi zvezek je bil rokopis novega, še neobjavljenega romana.

Dober dan, žalost

Njeno ime je v zadnjih letih polnilo stolpce svetovnega časopisja. Leta 1954 je izšel njen prvi roman: „Dober dan, žalost". Je to zgodba brezciljnega življenja mladega dekleta v modernem meščanskem okolju, v katerem mladina ob pomanjkanju življenjskega cilja tava z opotekajočim korakom iz enega dneva v drugega. Popisuje poldoraslo dekle, ki živi v bogati hiši med očetom in njegovo „prijateljico". Ima vse, kar bi si utegnil mlad človek želeti, denar, obleke, znanstva, vzgojo v najboljših zavodih, skrb rodbine, toda manjka ji resnične ljubezni in pravega življenjskega smotra.

Od tod naslov romana: „Dober dan, žalost", kajti žalost in praznota sta vsakdanji kruh tega brezsmiselnega življenja.

Knjiga je postala svetovna senzacija. Bila je prevedena v neštevilne jezike in (med drugim tudi v nemščino) kot poroča ljubljansko časopisje, bo v kratkem izšel slovenski prevod. V enem samem tednu so v Franciji prodali 100.000 izvodov, v Ameriki je postala kmalu „bestseller" in naklada 250 tisoč izvodov kmalu razprodana. Denar je začel pritekati od vseh strani. In kaj je počela s milijoni frankov in stotisoči dolarjev? Najprej si je kupila en dirkalni avtomobil, potem drugega, tretjega, četrtega in še petega, s katerim se je potem ponesrečila.

Denar in avtomobil

Pravzaprav so avtomobili že v rani mladosti stopili v njeno življenje. Njen oče je premožen tovarnar, ki poseduje več dobro uspevajočih obratov za proizvodnjo električnih aparatov. Ničesar ji doma ni manjkalo. Toda izgleda, da se je oče bolj brigal za svoje tovarne kot za svojega otroka. Mala Francoise s svojim prezgodaj dozorelim razumom gotovo ni bila navaden otrok. Tudi ni ona nič kriva, da so na njenem domu več govorili o električnih aparatih in avtomobilih, kot končnem smislu človeškega življenja. Toda dekle je čitalo brez izbire, kar ji je pač pod roko prišlo in kmalu so jo pritegnile silovite zgodbe Andreja Malrauxa, čigar blesteče pisani romani so jo vso prevzeli. V tem mlačnem in kalnem okolju, v katerem je rasla, njeno zanimanje osredotočevalo na avtomobilih, kajti blizu vile, v kateri je stanovala družina industrijca Quioreza (to je njeno pravo ime), je bila garaža, kjer so bili na prodajo rabljeni avtomobili. Med drugim je bil razstavljen tudi velik dirkalni voz znamke „Jaguar". Nekega dne se pojavi Francoise s čekom za milijon franc. frankov in ga kupi. Bilo je to potem, ko je prejela plačilo (honorar) za svojo prvo knjigo. Tako se je začelo.

Značilno za brezbrižnost staršev je naslednji razgovor med dekletom in očetom.

Ko je bila Francoise že izročila rokopis svojega prvega romana založniku, je prišla nekega večera vsa vesela domov in rekla očetu:

„Moj založnik Jiuillard je navdušen. Pravi, da bom kmalu postala slavna."

„Juha se ti bo shladila", ji je odvrnil oče.

Francoise kličejo doma „Kiki". V hiši je vse, kar bi moglo povprečnemu dekletu zagotoviti srečno življenje – ako ne bi imela svojih posebnih nagnjenj. Že od vsega početka je bila molčeč, nekoliko neroden. in predrzen otrok, bolj fantovska kot dekliška narava. Zato se ji je vedno kaj zgodilo. S sedmim letom jo je nekdo s sabljo ranil na obrazu, ki je igrala „razsodnika" v nekem dvoboju med dvema dečkoma.

Z osmimi leti si je zlomila nogo. V desetem letu ima že prvo nesrečo z avtomobili: na nekem zabaviščnem parku ji pade na glavo stikalni drog električnega „avtomobila" za otroke. Zdravniki ugotovijo težko poškodbo lobanje. Potem je romala od šole do šole, vedno seveda po najdražjih zavodih. Toda za Francoise je življenje v šoli preveč dolgočasno. Od časa do časa pobegne in se pridruži delavcem na kakem bližnjem stavbišču ter z njimi jé čebulo in pije vino. Kaj takega seveda predstojništva finih šol ne morejo trpeti.

S petnajstimi leti je že začela pisati. Sprva manj pomembne reči s čudnimi zapleti in še bolj čudnimi naslovi. Sicer pa se zadržuje v družbi fantov iste starosti, se prevaža z njimi na izlete z avtomobili in motornimi kolesi. Pisano življenje, kot ga pač danes živi na stotisoče mladih deklet; ko jih gledaš, misliš, da so srečne in zadovoljne. Toda knjiga „Dober dan, žalost" je odkrila samoto in puščo, ki vlada v srcih današnje mladine.

Prazno življenje

Po svojem velikem uspehu Francoise Sagan ni bila več sama. Postala je nekak „poosebljeni primer" današnje mladine. Kamor je šla, so jo spremljali znanci in prijatelji, ki jih je z naraščajočim denarnim uspehom bilo vedno več. Novinarji in fotografi so jo zasledovali na vsakem koraku. Starši niso vedeli, kaj naj počnejo s tem svojevrstnim otrokom. Prepustili so jo njeni „svobodi". Delala je, kar je hotela in kadar je prišla domov, pa naj je bilo to zvečer ob prvem mraku ali šele zjutraj ob sončnem vzhodu, je bilo vseeno in prav. Nekaj časa ji je to življenje ugajalo, toda izgleda, da jo je v zadnjem času kljub vsemu direndaju začela samota še bolj težiti; in skoraj je začela sama pogrešati, da ni bilo več nikogar, ki bi ji bral „levite", kadar je prišla domov ob šestih zjutraj.

Njeno prav otroško neizkušenost pa izpričuje naslednji izrek: „Največja prednost, ki jo nudi posest denarja, je v tem, da ni treba nikdar nanj misliti in da ima človek vedno prijatelje okrog sebe." Kako dolgo?

Naglica brez cilja

Kljub temu pa je Francoise pisala naprej, vedno seveda iz lastnega življenja. Tudi njen drugi roman „Nek gotov smehljaj" je postal senzacija. Prinesel ji je novega denarja in novih prijateljev. Tudi zbirka njenih avtomobilov se je povečala. Avtomobili so postali njena prava strast. Zanjo se je življenje začenjalo šele, kadar je drvela v avtomobilu s 150-kilometrsko brzino na uro. Nek novinar ji je dejal pred nekaj meseci: „Gospodična, želim vam, da ostanete pri življenju." Ona mu pa je odgovorila: „Ako se ne bojite, se peljite z menoj. Le v drvečem avtomobilu v resnici živim."

Slučaj je hotel, da je isti novinar bil z njo v avtomobilu, ko se je ponesrečila. Dobil je samo nekaj prask in je potem nudil mladi pisateljici prvo pomoč.

S 150-kilometrsko naglico je doslej brzela skozi življenje ta mlada Francozinja. Žalost je bila v njem vsakdanji spremljevalec. Ko se ji je nasmehnil prvi književni uspeh, je življenje spremljala z *nekim gotovim nameškom*, ki ga pa je postajal vedno trpkejši in rodil še neobjavljeni roman *Mrtve trepalnice*. Ljudje so njeno življenje in delo sodili z neko prizadetjivostjo, kot jo pač imamo s poprednimi, še nedoraslimi otroki. Toda avtomobili nimajo srca, so kruti stroji ki nimajo usmiljenja niti z 22-letnim dekletom. Pod kadečimi razvalinami avtomobila je zamrl njen *nasmeh* in več dni je ležala v bolnici v nezavesti. Njene *trepalnice* so bile kot *mrtve*.

Pred dnevi so zdravniki objavili, da je Francoise Sagan izven življenjske nevarnosti in da bo ozdravela. Da bi ji znova oživljene trepalnice tudi odprle pogled v nov svet!

Londonski list o mariborskem gledališču

Opera „Slovo od mladosti"

Ugledni angleški dnevnik „The Times", prinaša sestavek posebnega umetniškega sotrudnika, ki je pred kratkim obiskal Maribor. Iz za mariborsko gledališče zelo laskavega članka povzemamo nekaj misli:

„France Prešeren, slovenski narodni pesnik je bil rojen leta 1800 in je umrl v starosti 49 let. Med njegova najbolj znana dela spada Sonetni venec, ki ga je posvetil Primicovi Juliji. To pesnitev je uglasbil za zbor eden izmed vodilnih slovenskih glasbenikov, Matija Bravničar. Dr. Danilo Švara (znani slovenski skladatelj in direktor ljubljanskega opernega gledališča, op. ur.), si pa je izposodil naslov neke druge Prešernove pesmi, „Slovo od mladosti", za naslov svoje istoimenske opere".

Libretto (besedilo) te opere, ki ga je spisala Ljuba Prennerjeva, pripoveduje (s precejšnjo pisateljsko svobodo) zgodbo o pesnikovi nesrečni ljubezni in o njegovem trpljenju, ne samo zaradi tega, ampak tudi zaradi jedkih napadov s strani tedanje nazadnjaške „staroslovenske stranke". Dekletu, ki ga je Prešeren smel ljubiti samo od daleč, pripoveduje pesnik v sonetih v Petrakinem slogu tudi marsikaj o zgodovini in težnjah slovenskega ljudstva. In rodoljubni spev na koncu drugega dejanja je uglasben na besedilo enega izmed sonetov iz „Venca". Tudi sicer so v znatni meri vpletene v besedilo Prešernove lastne pesmi.

„Opera „Slovo od mladosti" je bila prvikrat uprizorjena leta 1954 v ljubljanskem opernem gledališču in je pred kratkim bila postavljena tudi na program mariborskega opernega gledališča. Je to že tretje operno delo dr. Švare. V njem je skladatelj nekoliko oddaljil od sloga svojih prejšnjih oper „Kleopatre" in „Veronike Deseniške" ter se je nekoliko približal narodni pesmi."

„V Miru Brajniku, članu ljubljanske opere, je dr. Švara našel tenorja, ki pooseblja vlogo Prešerna s predanostjo in patosom. Imel sem priliko slišati tega izvrstnega pevca kot umetniški gost v Mariboru.

Temeljni kamen tukajšnjega malega gledališča v obliki podkve, ki ima prostora za 500 sedežev, je bil položen eno leto pred Prešernovo smrtjo. Prva predstava je bila le v njem leta 1852 in sicer je ensemble iz Gradca uprizoril opero „Marta" (Flotow). Ira Alridge (znan angleški igralec prejšnjega stoletja, op, ur.) je leta 1853 tukaj igral v okviru svoje evropske turneje. Toda za večino sodobnih Mariborčanov se začenja zgodovina njihovega gledališča šele z letom 1918, ki so prišle na oder prve predstave v njihovem lastnem jeziku. Po letu 1920 so poskusili tudi s stalnim opernim gledališčem, vendar se je to podjetje izkazalo za bolj drago kot donosno. Zato po letu 1928 ni bilo stalne opere, dokler ni bil po vojni ustvarjen sedanji ensemble.

Nekoliko prej je bila v letošnji sezoni izvedena zamenjava gostovanj z Gradcem. Dramsko gledališče pa je pred kratkim uprizorilo prvikrat „Dnevnik Anne Frank" v slovenščini. Je to izvrstna predstava in nameravajo z njo iti v Beograd. Videl sem tudi igro Roberta Andersona „Čaj in simpatija". V Mariboru jo je izvedla skupina Slovenskega gledališča v Trstu, ki je obiskala tudi Ljubljano."

*

P. S. Medtem je mariborsko gledališče že obiskalo Beograd in Zagreb, kjer so bile vse predstave Mariborčanov zelo ugodno sprejete. V Beogradu so poleg „Dnevnika Anne Frank" igrali tudi Kreftovo „Kreature". V obeh mestih je tisk „Dnevnik Anne Frank" označal kot „lep in pomemben gledališki dogodek". Zagrebčane je najbolj navdušila igra Ane Novakove, v glavni vlogi mladega židovskega dekleta, ki se mora z družino skrivati po kleteh severnega velemesta Amsterdama pred nacisti in v urah groze in tesnobe zapisuje v svoj dnevnik svojo opažnjo o življenju, ki jo obdaja. Toda gestapovski biriči jih končno le odkrijejo in Ano s starši vred odpeljejo v koncentracijsko taborišče, kjer dekle umre. Ostal pa je njen dnevnik, ki je po vojni izšel najprej v knjigi. Nato pa je bil tudi predelan v dramo, in je – kot pričevanje človeštva in groze tedanjega časa – pretresel ves svet.

FRAN ERJAVEC, Pariz: 137

KOROŠKI SLOVENCI

II. DEL

Hodiše so edina župnija tamošnjega sodnega okoliša in zato tudi pripraven kraj za šolo. 25-letni cerkovnik, ki ima 12 gld plače letno, je v branju in pisanju sicer jako šibak, vendar bi se ga moglo v učiteljskem tečaju izvežbati. Prostor za šolo bi se lahko s pomočjo gospoščine in cerkve priredil v tamošnjem praznem gradu, a če bi se dobilo še spretnega učitelja, zmožnega obeh jezikov, bi lahko nastala tu prav dobra šola. Grajski oskrbnik je želel, da bi znal učitelj tudi orglati, čeprav še niti niso imeli orgel. Do ustanovitve te šole je pa prišlo šele par let pozneje, ko je prišel tja za kaplana za šolo silno vneti J. Kues iz Žihpolja, ki je tudi zadostno izobrazil tamošnjega cerkovnika. Otroci iz tega sodnega okoliša bi hodili v to šolo, bolj oddaljeni pa v Vetrinje, Št. Ilj in na Otok, kjer sicer še ni šol, a bi jih bilo treba osnovati. Komisija je določila, da mora za prostore za otoško in hodiško šolo poskrbeti grajski oskrbnik, duhovnika in cerkovnika je treba izvežbati in oskrbnik mora poskrbeti tudi cerkovniku za boljšo plačo.

Mossmann je predlagal tedaj šolo tudi v Rožeku, kateri se je pokazal jako naklonjenega tamošnji grof Rosenberg, vendar je iz neznanega vzroka prišlo do njene ustanovitve šele nekaj let kasneje. Enako je predlagal tudi ustanovitev šole v Št. Ilju in v Vrbi. Apih teh šol iz uradnih aktov ne navaja, pač pa trdi Singer, da jo je menda že l. 1777. osnoval neki J. Sušič, ki da je bil silno vnet za šolo in je imel že prvo leto nad 100 učencev. Dobival je le šolnino od učencev, prvo nagrado od države pa šele l. 1819. in sicer 300 gld za vseh dotedanjih 27 let poučevanja.

Na osnovi tega Mossmannovega poročila je šolska komisija potem določila, naj se osnujejo šole z izvežbanimi učitelji v Žrelcu, Podkrnosu, Mohličah, Grabštajnu, Pokrčah, pri Gospe Sveti, v Blatogradu, v Žalem, Porečah, Vetrinjah, Hodišah, na Otoku, v Vetrinju ali v Zakamnu in v Borovljah. – Boroveljski učitelj-cerkovnik naj bi se izvežbal v Celovcu, a on bi potem izvežbal cerkovnike v Kapli, Kotmari vesi, Žihpolju in Glinjah, ako znajo slovensko in nemško, toda naknadno so ugotovili, da ne zna nihče izmed njih ne brati in ne pisati in ne nemško. – Glede Sveč, Bilčovsa in Šmarjete je bila komisija mnenja, da tam šola ni nujna, a glede Slovenjega Plajberka in Sel je menila, da je sploh ne kaže ustanavljati, ker so tamošnji domovi preveč raztreseni. Izvršena pa tudi ta odredba ni bila čisto v navedeni obliki. – Velike sitnosti so imele oblasti zlasti s šolo v Porečah. Ker izmed mlajših bivših jezuitov, ki bi znali tudi slovensko, ni bil nobeden prost, so postavili l. 1779. tja za beneficiata in učitelja I. Novaka, a ker se mu je zdela plača mnogo premajhna, se je branil vršiti poleg dušnopastirske službe še učiteljsko in je slednjič sploh odšel. Ker so se krajevni činitelji branili prispevkov, so poskusili potem z nekim ribičem, ki se pa seveda ni obnesel in je šola za več let zopet ugasnila.

Mossmann je prepotoval še druge kraje in nasvetoval ustanovitev večjega števila šol, toda dvorna pisarna je v svojem dekretu z dne 4. IV. 1778. brzdala njegovo vnemo in izjavljala, da se za ustanovitev večjega števila šol v okolišu istega sodišča ne sme uporabljati sile, toda prepovedati je treba vse „zakotne šole", da ne bi odjedale šolnine rednim učiteljem. V vsem obširnem humperškem sodnem okolišu se je nahajala dotlej ena sama bedna šola in sicer v boroveljski mežnariji. Oblast je zato ukazala, da se mora postaviti nova šola, a dokler bi ta ne bila gotova, naj se najame zanjo gostilna poleg cerkve. Učitelj naj bo obenem cerkovnik, znati mora tudi slovensko in izuči naj se na normalki. Imovitejši otroci naj bi dajali po 1 gld šolnine za vsak tečaj in po pol sežnja drv, a učitelj naj bi imel še užitek kakega srenjskega zemljišča. V normalčni tečaj naj bi se poslalo tudi enega od boroveljskih duhovnikov. Glede šol v Svečah, Bilčovsu, Šmarjeti, Slov. Plajberku in v Selah je bila dvorna pisarna istega mnenja kot šolska komisija, „razen če bi jih zahtevali kmetje sami", zato naj pa tamošnja duhovščina poučuje otroke tem pridneje v veronauku. Šolsko nadzorstvo za ta predel naj se poveri humperškemu nadoskrbniku. Toda izvršitev teh odločb je naletela še vedno na velike ovire, kajti po poročilu vetrinjskega opata iz l. 1777. niso znali kotmarovaški, žihpoljski, glinjski in kapeljski cerkovniki ne brati in ne pisati in bi bili zato seveda tudi nesposobni za učitelje, le v Žihpolju bi lahko prevzel učiteljevanje eden tamošnjih puščavnikov.

Sveto mesto pri Žvabeku

Svetomeško slavje v čast Svetomeški Materi božji na Sv. Mestu se letos zaradi volitve državnega predsednika (5. maja) preloži na *12. majnika.*

Župni urad v Žvabeku.

Pri nas na Koroškem

DOBRLA VES

(Verska igra)

Na velikonočni ponedeljek nam je naša farna mladina v verski igri „Mater Dolorosa" prikazala Marijino trpljenje, njen križev pot in njene duševne bolečine, ki jih je prestala ob križevem potu svojega Sina.

V sedmih slikah smo videli njeno neizmerno bol. V hišo nazareško pride angel in ji napove Jezusovo bridko smrt na križu. Na nazareškem vrtu povabita Suzana in Saloma Marijo na svatbo v Kano, toda radi svojih duševnih bolečin se ne more odzvati povabilu. Tiho potoži lilijam svojo bol. Prihaja tretja pomlad po Jezusovem odhodu iz Nazareta, napovedana po angelu. Že se začne Njegovo strašno trpljenje. Iz Jeruzalema prihajajo Klavdija, Pilatova žena, Veronika, Magdalena in apostol Janez. Pot jih pelje na Golgoto. Na tej poti se srečata Jezus in Marija. Pogumna Veronika poda trpečemu in krvavečemu Jezusu potni prt. Zveličarjevo trpljenje doseže svoj višek. Pod križem, ki je že prazen, vidimo Magdaleno, ki pobere trnjevo krono in ljubeznivo objame sveti križ. Od dvanajsterih vztraja le še apostol Janez. Vsi žalujejo v zadnji sliki pri zaprtem grobu. Magdalena izroči Mariji trnjevo krono. Marija spregovori zadnje besede nam vsem v tolažbo: *„Vse bridkosti sem prestala, preihtela slednji vzdih; kaj da ne bi mogla biti Tolažnica žalostnih!"* – Angel iz nebes se pojavi z mečem v roki, z mečem, ki je presunil preblago srce Marijino.

Vsi mladi igralci so se potrudili in se skrbno in z ljubeznijo učili vlog. Posebno vloga Marije je bila globoko doživeto podana, a tudi vse druge vloge so izvrstno igrali. Videli smo, da so med nami še dobri talenti. Le pogumno naprej! Ljubite svojo lepo materino besedo in jo gojite v pesmi in igri. S tem napravite sebi in drugim mnogo lepega, srčnega in duhovnega veselja.

Med poslušalci in gledalci smo z velikim veseljem smeli pozdraviti tudi goste iz Bilčovsa. Ta obisk jim hočemo ob priložnosti vrniti.

SELE

V petek 26. aprila je okrožni zdravnik v šoli cepil otroke proti kozam. Pri dveletnem Husovem Marku pa je opazil sumljive znake škrlatinke. Odredil je takojšen prevoz malega bolnika z rešilnim avtom v celovško bolnico in kontumaciral za 10 dni Husove otroke. Tudi šolsko sobo so takoj razkužili. Upajmo, da se mali Markej kmalu zdrav vrne domov in da je bila nevarna in nalezljiva bolezen že v kali zadušena, še predno se je mogla razširiti.

MEDGORJE

Marijino romanje

Od Tihe nedelje do Cvetne nedelje je obiskala medgorsko faro Fatimska Marija. Tako smo ob 40-letnici Marijinega prikazovanja v Fatimi imeli med nami Marijo-Romarico.

V začetku je bilo lepo vreme in bi marsikdo mislil, da bo radi dela udeležba v cerkvi zjutraj in zvečer bolj slaba, toda bilo je kot ob največjih praznikih. Vse je rado prihajalo poslušat sporočilo Marijino iz Fatime – klic k pokori in poboljšanju. Posamezni stanovi so se duhovno obnovili v prejemu sv. zakramentov. Najlepši je bil dan Marije Sedem žalosti. Ta dan so se trikrat zbrali po stanovih matere, otroci in dekleta in z molitvijo, pesmijo in prejemom sv. zakramentov počastili Fatimsko Gospo. Prav tako pridni so bili možje in fantje. Res lepo je bilo in kar prehitro so nam minuli dnevi Marijinega obiska v naši fari.

Velikonočne praznike

smo lepo preživeli. Udeleževali smo se obredov Velikega tedna in jim sledili z molitvijo in z razlago.

Veliko soboto smo častili Jezusa v božjem grobu in našim fantom gre vsa čast, da so kljub temu, da je vse naokrog streljalo celi dan in motilo mir velike sobote, počakali s streljanjem, vse dokler niso zapeli pri nočni velikonočni sv. maši velikonočni zvonovi. Tedaj so se pa res postavili, še bolj pa na praznik.

Želja nas vseh je, da bi v faranih ostala živa vera, ki smo jo poživili v času Marijinega romanja in prenovljene velikonočne liturgije.

MIRKO KUNČIČ:

Majnik

V praznično haljo odela
se je nevesta pomlad:
majnik, njen ženin, prihaja
preko zelenih livad.

Z rožami ves je ovenčan,
zal je kot pravljični knez,
židane volje ko Kurent
in bogatejši kot Krez.

Zvrhano torbo prinaša
s sabo prelepih daril:
sleherni nekaj od njega,
hej, za spomin bo dobil.

Prazna so srca in duše,
prazne so naše dlani . . .
Božjega sonca nasuje
naj nam v te žalostne dni!

Od kolesa do letala

Gotovo ne bo vsem znano, da obstoja v Avstriji Misijonska prometna delovna skupnost (Missions - Verkehrs - Arbeitsgemeinschaft – MIVA). Namen te prometne delovne skupnosti je, posredovati misijonarjem po vsem svetu potrebna motorna in navadna vozila. Avstrijska MIVA je na tem področju napravila že ogromno in tako podprla misijonarje pri njihovem težkem delu v poganskih deželah.

Lansko leto je MIVA napravila poseben razglas, da bi darovali rabljena vozila za misijonišča. Uspeh te akcije je bil razveseljiv. Zato poziva Misijonska prometna delovna skupnost vse tiste, ki imajo na razpolago kakoršnakoli vozila, da jih pošljejo na „MIVA-Zentrale Oesterreich, Stadl Paura (Dreifaltigkeitskirche), O. Oesterr." ali pa jih prijavijo na ta naslov.

Rožan:

Nadaljevanje zgodovine romarskih cerkvà

XVII.

O blaženi Hemi in o nastanku krške škofije

Znanih nam je mnogo starih cerkva na Koroškem, v katerih so, kakor se pričuje, ostanki svetnikov shranjeni, ki so na čudežni način prišli k nam že v prvih stoletjih pokristjanjenja! Mi nimamo pravice dvomiti; natančnih dokazov po tolikem času, pa je res težko dobiti, če vemo, kako malo ljudi je bilo svojčas sploh pismenih! Drugače je to pri svoječasnem in sedanjem počivališču ostankov blažene Heme v njeni cerkvi v Krškem.

Ko je blažena Hema zgubila moža in oba sinova po nesreči, je sklenila vse svoje premoženje porabiti za dobre in pobožne namene! Svoja posestva na Gornjem Štajerskem je izročila leta 1041 nadškofu v Salzburgu Balduinu z odločbo, naj se tam ustanovi moški samostan; in tako je nadškofov naslednik Gebhard leta 1074 res ustanovil v Admont-u na Gornjem Štajerskem slovečí benediktinski samostan. – Sama je zadnja leta več ali manj živela ločena od sveta in prišla tako na misel, da ustanovi samostan za redovnice, ki bi hotele zadnja leta svojega življenja živeti v samostanski osamljenosti in se posvetiti molitvi!

Saj je bilo v takratnih časih znano, da so žene raznih plemičev zadnja leta svojega življenja prostovoljno, pa tudi deloma nekako prisiljeno, iskale zatočišče po samostanih, ki jih je bilo še prav malo! Par volov, katerim je pripustila, da peljeta, kakor izpričuje pobožna pripovedka, soho sv. Marije, po svoji volji, dokler z njo ne obstaneta, je smatrala kot božji znak, da tam postavi cerkev in samostan! Dela umetnikov in stavbenikov je sama nadzorovala in se pripoveduje, da je tudi sama izplačevala delavcem njih zaslužek. Ker pa nekateri niso bili zadovoljni, jim je ukazala, da kar sami vzajemno iz vreče, kar jim gre, in nobeden ni vzel več, kakor mu je pripadalo!

Ko je leta 1043 nadškof solnograški posvetil takratno cerkev in samostan, je postala tudi sv. Hema redovnica in se podvrgla opatici, ki jo je poslal nadškof. Končno je vse svoje premoženje darovala samostanu; leta 1045 pa je mirno umrla in našla svoj grob tik ob cerkvi. – Leta 1174 pa so prenesli truplo pokojne grofice s pokopališča v rakev krške stolne cerkve in jo položili na kraj, ki se še danes imenuje oltar sv. Heme! – Ko so leta 1466 pregledavali to grobišče, so našli še v spomeniku iz obdelanega vzvišenega kamna njeno še ohranjeno rakev, nad grobiščem lepo njeno sliko iz njenega življenja, vse pokrito s krasnim vezanim prtom in pod zaporo lepo izrezlane ograje! Vse to so še olepšali in preuredili kot današnji njeni oltar! Njen prstan in poseben žlahtni biser, ki je bil zadelan v posebno izdolbenem kamnu, so prenesli v posebno shrambo in dovolijo vernikom od časa do časa posebno počastitev.

Svojčas je bila to tudi po slovenskih krajih znana romarska cerkev, kamor so romali od vseh slovenskih krajev tudi zaradi bolezni na očeh, ter so takim romarjem v cerkvi oči pobožali s prstanom sv. Heme. Kakor se pripoveduje, zgodilo se je mnogo čudežev! Romanje pa je nekoliko popustilo že za časa protestantskih sporovo v deželi, takratnih vojnih homatij, kmetskih uporov in nemirnih časov sploh, pozneje pa radi različnih prepovedi cesarja Jožefa II. tako, da so se ljude odvadili hoditi v to cerkev, čeravno spomin na grofico Hemo med slovenskim narodom še ni izginil.

Pozneje sta cesar Friderik III. in njegova žena cesarica Leonora v 15. stoletju prosila papeža, da bi pomagal dati blaženi Hemi pravico svetnice in se je postopanje, ki je radi tega potrebno, res pričelo. Zgodovina ne ve natančno, zaradi česa je to postopanje zaspalo! – Ve se pa, da je samostan bl. Heme padel v 11. stoletju tako pri papežu Aleksandru II. nekako v nemilost. Samostan je dobil namreč v začetku 11. stoletja z ozirom na jako prijateljsko razmerje z mongumskim nadškofom Sigfridom in cesarjem Henrikom IV. jako obsežna posestva na Nižjem Avstrijskem z vsemi sužnji, podložniki in z vsemi pritiklinami v dar.

Ker se je hotel takrat cesar Henrik IV. znebiti svoje žene – kar je podpiral celo nepoučeni nadškof Sigfrid – je prišel na misel, utakniti jo v ta samostan, kar pa je – kakor razumljivo – papeža in solnograškega nadškofa jako žalilo, menda tudi zaradi postopanja takratne prednice v samostanu!

Ko pa je ta umrla in so cesarju njegove nakane izpodletele, se je pa stvar kar na enkrat zasukala drugače! – Metropolit Gebhard v Salzburgu je že dolgo iskal po Koroškem kak pripraven kraj, da bi ustvaril za Koroško že dolgo prepotrebno stalno koroško škofijstvo: kraj, kjer bi bilo tudi že preskrbljeno za glavne potrebe. Na Koroškem so do 11. stoletja prebivali samo razni pomožni škofje posebno v „Gospe Sveti" za kraje severno od Drave! Ti niso bili stalni, niso imeli posebnih primernih dohodkov in so se stalno menjavali! Sedaj pa se je poprijel prilike, ko se, po mnenju cerkv. krogov, ta samostan ni prav obnašal! Dosegel je pri papežu Aleksandru II. in kralju, da se nunski samostan odpravi in da se vse njegovo veliko premoženje porabi za ureditev nove škofije!

(Konec sledi)

CELOVEC

Vabilo k slovenskim šmarnicam

Spet je prišel Marijin mesec maj. Kakor zadnja leta, ste vabljeni tudi letos k majniški pobožnosti – šmarnicam.

Minilo je 40 let, odkar se je Marija prikazala otrokom v Fatimi in jim dala naročila za današnje človeštvo. Spreobrnite se k Bogu! Molite rožni venec v spravo za svetovni mir in spreobrnjenje ljudi k Bogu! Častite brezmadežno Srce Marijino . . . Prihodnje leto pa bomo obhajali stoletnico Marijine prikazni v Lourdes-u. Obhajali smo leta 1954 Marijino leto in se vnovič posvetili brezmadežnemu Srcu Marijinemu.

Zato se bomo kot zvesti Marijini otroci v mesecu maju zbirali pri šmarnicah, da bomo v skupni molitvi in skupnem petju služili Mariji in si izprosili njenega varstva.

Tekom meseca maja bo vsak dan zvečer ob pol 8. uri (19.30) v kapeli provincialne hiše šolskih sester, Viktringer Ring 19, pri Koschatmuseum, majniška pobožnost. Pridite, Marija, Kraljica nebes in zemlje, naša najboljša mati, nas vabi in kliče.

GRADBENI RAZVOJ

Kakor poroča tiskovni urad celovške mestne občine, je gradbeno-pravni oddelek magistrata izdal meseca marca 54 gradbenih dovoljenj. S tem je občina dovolila 49 novih zgradb, 16 predelav raznih poslopij, 16 ograj, 12 garaž ter druge večje in manjše gradnje. Med 49 novimi gradbenimi objekti je tudi sedem stanovanjskih hiš ter uradno poslopje jugoslovanskega konzulata kakor tudi 41 dvoriščnih stavb.

IZ STATISTIKE OBRTNEGA URADA

mestne občine je razvidno, da je magistrat meseca marca podelil 23 novih dovoljenj za izvajanje obrtnega gospodarstva. Nadalje je občina dovolila otvoritev ene podružnice, eno najemnino, v dveh slučajih pa je bilo treba obrt podaljšati. Zbrisanih pa je bilo v tem času 13 dovoljenj za izvajanje obrti.

TUJSKI PROMET NARAŠČA

Tujski promet je meseca marca letošnjega leta narastel za 20% v primerjavi z istim mesecem lanskega leta. V Celovec je prišlo v tem mesecu 5301 prijavljenih obiskovalcev; leta 1956 jih je bilo samo 4487. Med temi je bilo 871 inozemcev. Številke prenočišč pa znašajo v letošnjem marcu 9051, lansko leto pa 8432 oseb.

MATIČNI URAD V CELOVCU

je meseca marca zabeležil skupno 219 rojstev, od teh jih je 90, ki imajo svoj sedež v Celovcu. Smrtnih slučajev pa je bilo 96, od teh 56 Celovčanov. Nadalje se je sklenilo 68 zakonov.

KAKO ZGLEDA FINANČNO GOSPODARSTVO

Kakor poroča tiskovni urad magistrata, je imela celovška mestna občina meseca marca 12,093.531.34 šilingov dohodkov, 12,111.860.41 šilingov pa izdatkov.

Römerbad v Celovcu bo ob nedeljah zaprt.

LOVSKE ZADEVE

Celovška občina ima približno 5619 hektarjev zemlje. Od tega obsega lovski revir okoli 3729 hektarjev lovske površine, to bi bilo 66% areala mestne občine.

Kakor cenijo, se nahaja v tem kraju 285 komadov srnjadi in v revirju Celovec-zapad kakih 400 fazanov. Ker iz lovskega leta 1956-57, ki se konča s 31. marcem, številke še niso znane, nekaj številk iz leta 1955-56: v tem letu so postrelili 147 zajcev, 21 lisic, 93 fazanov, 41 komadov srnjadi, 46 divjih rac, 2 gozdna kljunača, 1 kuno in 2 dihurja. Pristojni oddelek celovške mestne občine je za preteklo lovsko leto izdal 363 lovskih kart.

6.35 HEKTARJEV LEPAKOV

je mestni urad za plakatiranje nalepil leta 1956 po deskah za lepake. Po teži računamo bi to zneslo pet ton. V preteklem letu so napravili v mestu 20 novih tabel za lepljenje lepakov, osem pa so jih odstranili, tako da se je povečalo polje za plakatiranje za 240 kvadratnih metrov.

Lima-klajstra pa so za lepljenje porabili 14.000 litrov. Kar se tiče dohodkov, so bili čisti dohodki leta 1956 za 25.7% višji kot pa leta 1955.

DEŽELNI MUZEJ V CELOVCU

je spet odprt. Za obiske Deželnega muzeja pa so določeni sledeči časi: Od torka do sobote: 8.00–12.00 ure in od 14.00–17.00 ure. Ob nedeljah in ob praznikih pa od 9.00 do 14.00 ure.

Slovenski Rož je praznoval zaključek gospodinjske šole

Svidenje v Št. Jakobu

Krasen nedeljski popoldan. Po mrzlem velikem in povelikonočnem tednu smo imeli res lep dan. Tako je torej tudi vreme privabilo številne „romarje" iz Roža in od Žilje v Št. Peter. Videli pa smo tudi znance iz Podjune in avomobilske številke iz velikovškega okraja, pa naj so bili Fiati 600 ali Fiati 1100, VW- vozovi ali Opelni. Starih „kolesarjev" je bilo bore malo. Pa saj smo ja tudi mi napredni, čeprav nam tako radi šepetajo na uho, da smo reakcionarji.

V učilnici je bila bogata razstava ročnih del, ki je bila v Št. Jakobu obsežnejša kakor v Št. Rupertu, ker imajo pač sestre v Št. Jakobu tudi šivalni tečaj, katerega je obiskovalo to leto 53 deklet, notranjih in zunanjih gojenk. Zunanje gojenke prihajajo zjutraj k pouku in se vračajo zvečer zopet na svoje domove. Notranje gojenke pa tudi stanujejo v šoli.

Posteljnina, namizni prti v krasni ročni izdelavi, obleke, perilo in razni dekorativni izdelki so krasili veliko razstavno sobo.

V zgornji kuhinji pa je bila razstava kuhinjskih izdelkov. Šunka, klobasa, nadevan želodec, vložki za juho, od najskromnejših do najbolj okusnih za vsak svetek, priprosto pecivo do umetniško okrašene torte, vse je bilo razstavljeno. Tako pri okraskih se nam je včasih pač zdelo, da je pomagala vešča roka sestre.

Spored slavnostne akademije je bil letos zelo pester. S pesmijo so gojenke pozdravile in v kratkih igricah pokazale tako za pouk kakor tudi za zabavo svoje znanje. Nek kritični opazovalec je tako mimogrede pripomnil, da bi morala vsaj ena igrica služiti izključno zabavi brez vsakega poučevanja. Mi pa smo le mnenja, da smo vsi prav hudo potrebni dobrih naukov. Rajanje po melodijah slovenskih narodnih pesmi pa so dekleta izvedla zares dovršeno.

Zbornični svetnik Janko *Janežič* je v svojem izklesanem govoru naglasil nujnost gospodarske in gospodinjske izobrazbe. Poudaril je požrtvovalno delo šolskih sester ter položil dekletom posebno na srce, da bi ostale tudi vnaprej povezane s sestrami in šolo v Št. Jakobu.

Zaključno akademijo so morali *štirikrat* ponoviti. V soboto zvečer za otroke, v nedeljo popoldne za zunanje goste in nato še zvečer v farni dvorani za domačine. K izrednemu uspehu dekletom prav iz vsega srca čestitamo in jih vabimo, da se pridružijo družini in društvu absolventk gospodinjskih šol. To število razveseljivo narašča.

Marsikatera točka kulturne prireditve pa bi spadala v zvočni film, da bi tako služila kot dokumentacija našega bujnega kulturnega življenja in žilavega vzgojnega dela.

Politični teden

Po svetu . . .

Ameriška vojna mornarica pluje proti Bližnjem vzhodu

Dogodki v Jordaniji, o katerih smo v prejšnji številki že podrobneje pisali, so zares v minulem tednu dosegli svoj kritični višek. Tudi nova vlada Khalidija ni mogla vzdržati pritiska od arabskih nacionalistov nahujskanih množic in je morala podati ostavko. V Kairu je Nasser že spuščal krike zmagoslavja in tudi v Moskvi je vladalo dobro razpoloženje. Tedaj je mladi kralj Hussein izigral svojo zadnjo karto. Proglasil je obsedno stanje in poveril mandat za sestavo vlade svojemu zvestemu pristašu Hašimu. Ta je dobil tudi izredna pooblastila in na osnovi teh je bil njegov vojni minister Tukan imenovan za vojaškega guvernerja. Policija in vojaški oddelki so energično razgnali vse razgrajače v prestolnici Amman, ki so je bila že nekaj dni prej obkrožila do zob oborožena, kraljevski hiši zvesta beduinska plemena iz puščave.

Istočasno pa je mogočna skupina ameriške vojne mornarice, ki se stalno zadržuje v Sredozemskem morju, 6. flota dobila nenadoma povelje, da se nemudoma poda v vode vzhodnega Sredozemlja, pred arabske obale. Glavna edinica te vojne skupine je letalonosilka „Forrestal", ki je največja ladja te vrste na svetu. Na svojem krovu nosi ne le lovska letala na reakcijski pogon, ampak tudi bombnike za dolge proge. V njenih arzenalih pa se nahaja spoštovanje zbujajoča zaloga atomskih bomb. Letala s „Forrestala" lahko dosežejo sleherno točko v Sredozemlju in tudi znatno ozemlje Balkana ter Kavkaza, do sovjetskih petrolejskih vrelcev v Bakuju.

V Washingtonu pa je ameriška vlada podala izjavo, da bo ščitila neodvisnost Jordanije in da bo priskočila kralju Husseinu na pomoč proti komunističnemu rovarjenju, ako bi le-to ogrožalo obstoj te države ter njeno vladavino. V Moskvi so časopisi govorili o ameriškem izzivanju, toda uradni vladni krogi so molčali. Videli so, da Amerika misli zares in da je zatorej previdnost na mestu.

Nezadovoljnost v Londonu in Parizu

V angleški in francoski prestolnici so o senzacionalnih premikih vojnih ladij izvedeli šele iz radijskih in časopisnih poročil. Ameriška vlada namreč britanskega in francoskega kabineta o svojih odločitvah ni predhodno obvestila. V Londonu, kjer so pred meseci tudi brez slehernega obvestila zavezniškim vladam započeli napad na Egipt, so sedaj predstavniki vlade izjavili, da to dejanje pač ni v skladu z ameriškimi izjavami. To je že res, toda tudi angleško-francoski napad na Egipt ni bil v skladu s pogodbenimi obveznostmi Velike Britanije in Francije, bodisi proti Združenim narodom kakor tudi proti atlantskim zaveznikom. Je pač tako, da kadar v mednarodni politiki kdo čuva lastne interese, ravna tako, kakor pač misli, da je zanj najbolj prav. Če ima moč, da svoje načrte izvede, potem je vse dobro; če ne, pa je neuspeh najbolj brezprizivna obsodba vsake politike.

Ameriška vlada je izvedla še eno posrečeno potezo: Tako je nenadoma saudijski kralj Ibn Saud nakazal denar, ki se ga je — skupno z Egiptom in Sirijo — obvezal plačevati Jordaniji kot nadomestilo za stalno angleško podporo, ki jo je slednja doslej uživala. Tako je lahko kralj Hussein plačal svojim zvestim vojakom Arabske legije plačo, katero jim je že tri mesece dolgoval. Nasser pa na Egipt odpadajočega deleža ni mogel plačati, ker pač ima v svoji blagajni veliko praznoto. Tako se je zaenkrat Husseinov položaj v Jordaniji nekoliko utrdil, toda še od daleč se mladi kralj ne more počutiti prav varnega na prestolu svojega peščenega kraljestva.

Kljub delnemu neuspehu v Jordaniji pa lahko tudi Nasser še goji upe na dolgo mrzlo vojno. Nepričakovano je namreč Amerika pod pritiskom svojih pomorsko gospodarskih krogov sklenila, da bo odslej svojim trgovskim ladjam dovolila prehod skozi Sueški prekop ter da „pod protestom" plačuje prehodne takse egiptovski kanalski družbi. Pod protestom pomeni, da si Amerika pridržuje vse morebitne politične in sodne korake. Tudi Velika Britanija je sklenila nekaj podobnega in v tem boju je Nasser zopet pridobil točko. Dolga pot okoli Afrike je le predraga in Zapadne velesile računajo, da bodo na drug način ugnale Nasserja v kozji rog. Tako smo tudi v tem tednu prisostvovali zanimivim dogodkom na Bližnjem vzhodu, toda še vedno so dobre karte (in aduti) prilično enako razdeljeni med oba nasprotna tabora. Igra se torej nadaljuje.

. . . in pri nas v Avstriji

Volitve za državnega predsednika so pred durmi. V nedeljo dne 5. maja bo moral vsak volilni upravičenec priti na volišče in oddati svoj glas, kajti volitev državnega predsednika je dolžnost za vse državljane in se tisti, ki te dolžnosti ne izvrši, izpostavi po zakonu določeni kazni.

Z ozirom na bližino volilnega dne pa gre tudi volilna borba proti višku in je prvič v minulem tednu zavzela nekoliko ostrejše oblike. Pa to je neizogibna posledica volilne borbe.

Kljub vsemu pa so vladni posli tekli naprej in odgovorni možje na vladnem krmilu so imeli polne roke dela s pomembnim inozemskim gostom.

Na Dunaj je prispel

Anastas Mikojan,

prvi podpredsednik sovjetske vlade. Bil je sprejet z največjimi častmi in tudi sicer so mu izkazovali vladni predstavniki največjo pozornost. Tako predstavniki avstrijske vlade kot sovjetski gost so v vseh izjavah poudarjali avstrijsko nevtralnost in Mikojan je posebej naglasil, da namerava Sovjetska zveza spoštovati našo nevtralnost tudi v primeru vojne.

Ta nova sprememba sovjetskega stališča do Avstrije je po hudih obdolžitvah iz Moskve, Prage in Budimpešte proti Avstriji v minulih mesecih naletela sedaj na zelo ugoden odmev v Avstriji. Iz vseh izjav avstrijskih vladnih predstavnikov je bilo spoznati, da se naša vlada res trudi, imeti z vsemi sosedi, na vzhodu in zapadu, dobre odnošaje.

Mikojan je privedel s seboj tudi precej številno spremstvo, med katerimi so bili tudi gospodarski strokovnjaki. Avstrijski državniki so uporabili to priložnost, da načnejo s sovjetskimi gosti vprašanje nove ureditve obveznosti, ki jih državna pogodba nalaga Avstriji v gospodarskem pogledu. Dobave petroleja in druga odplačila za prevzem nekdanjih podjetij USIA zelo težko obremenjujejo avstrijske finance. Menda se bodo podrobni razgovori o teh zadevah razvijali naprej po redni diplomatski poti.

Gost iz Moskve si je ogledal Dunaj ter druge zanimivosti naše lepe države. Povzpel se je na jez veleelektrarne v Kaprunu, kjer je izrazil zelo pohvalno mnenje o delu avstrijskih tehnikov. Mikojan je namreč eden izmed glavnih gospodarskih strokovnjakov Sovjetske zveze in se je bavil z gradnjo velikih električnih central v Rusiji.

Gospodarsko stanje je zadovoljivo

izkazujejo poročila finančnih uradov. Avstrijci smo vestni davkoplačevalci, kajti po obračunih finančnega ministrstva v prvem četrtletju novega leta smo plačali državi okrog 440 milijonov več davkov kot lani v istem razdobju. To je vsekakor veliko veselje za finančnega ministra. Za porabo teh dohodkov je bil že v proračunskem zakonu (budžetu) določen takozvani morebitni ali eventualni proračun, ki ga ponekod imenujejo tudi izredni proračun. Spričo povečanih državnih dogodkov je upati, da bodo javna finančna sredstva šla predvsem v prid privatnemu sektorju, kajti po mnenju večine gospodarskih strokovnjakov nas vojaščina že itak zelo mnogo stane. Opaziti je tudi prve znake sporov med koalicijskima strankama za ta „odvišni" denar, kar spričo razgretega volilnega ozračja ni prav nič čudnega.

Dunaj preveč »pojé«

V tej zvezi so se pojavile v časopisju tudi številke, ki kažejo, da naša državna prestolnica Dunaj porabi preveč denarja zase. Od celotnega državnega prebivalstva odpade na Dunaj 23 odst., iz državne blagajne pa porabi dobrih 30 odst. vseh zveznih davkov. Zato zahtevajo podeželske občine in zvezne dežele, da se izvede nova porazdelitev dohodkov iz javnih virov. V podkrepitev svoje zahteve pa navajajo še dejstvo, da ima Dunaj kot posebna zvezna dežela in glavno mesto še lastne, višje davke kot občine na podeželju ter ostale zvezne dežele. Če upoštevamo vse davščine, pa pripade namreč celih 46 odstotkov Dunaju, to je skoro polovica. Se razume, da bi prebivalci južne Koroške bili še posebno veseli, ako bi se vendar enkrat izvedla pravična razdelitev javnih sredstev, v katera moramo tudi mi prispevati vedno polni delež, dočim so naše potrebe bile težko zanemarjene v preteklosti, kot priznavajo sami najvišji predstavniki deželne in državne oblasti.

Sprejemni izpiti na učiteljišču

Na celovškem učiteljišču se pripravlja del učiteljiščnikov tudi za pouk na dvojezičnih šolah. Učiteljev, ki bi bili zmožni v obeh deželnih jezikih poučevati mladino v južnem delu Koroške, še zdavnaj ni zadosti. Sicer so se tudi v tem pogledu v preteklih letih razmere izboljšale, vendar ne smemo prezreti dejstva, da se med in pred drugo svetovno vojno na učiteljišču ni polagalo važnosti na primeren in zadosten pouk slovenskega jezika.

Za sprejemni izpit je treba oddati: lastnoročen življenjepis, rojstni list, domovinski list ali potrdilo o avstrijskem državljanstvu, zdravniško spričevalo, potrdilo o cepljenju (Impfzeugnis), prepis zadnjega semestralnega spričevala. Prošnjo je treba kolkovati s 6 S, priloge pa 1.50 S. Ravnateljstvo glavne šole mora direktno poslati vodstvu učiteljišča vzgojno polo (Erziehungsbogen) oz. učencev opis (Schülerbeschreibung). Izredno nadarjeni otroci smejo delati sprejemni izpit z dovršeno ljudsko šolo.

Oseba, ki zaprosi za sprejem v 1. letnik učiteljišča, mora biti stara 14 let, vendar lahko ravnateljstvo dovoli v posebnih slučajih dispenzo. To se pravi, da mora prosilec dovršiti 14. leto starosti vsaj do 1. marca tekočega šolskega leta. V zadnjem spričevalu učenec ne sme imeti nezadostnega reda v nobenem predmetu. Biti mora v vsakem oziru zdrav in brez govornih napak. Vsako leto sprejema vodstvo učiteljišča približno 35 fantov in 35 deklet.

Pri sprejemnem izpitu izprašujejo najprej petje in telovadbo (telovadno obleko je treba prinesti s seboj). Šele če je učenec napravil izpit iz teh predmetov, more nadaljevati izpite iz nemščine in računstva. Pri sprejemnem izpitu se zahteva učna snov četrtega razreda glavne šole. Učenci in učenke, ki prihajajo iz dvojezičnega ozemlja, polagajo tudi izpit iz slovenščine. Ta predmet obiskujejo na zavodu skozi vsa leta in zaključijo svoj študij z maturo v obeh deželnih jezikih ter imajo tako pravico poučevati na dvojezičnih šolah.

Prošnje je treba vložiti do 15. junija t. l. ravnateljstvu celovškega učiteljišča. Sprejemni izpiti bodo dne 26. junija ob 8. uri zjutraj.

Formular za prestop na srednje šole (Formblatt für den Übertritt in die Mittelschulen) dobite v knjigarni Leon v Celovcu. Ta formular izpolni vodstvo prosilčeve šole in ga samo odpošlje naravnost ravnateljstvu učiteljišča.

*

V seminar za otroške vrtnarice letos ne bodo sprejemali novih kandidatinj, ampak šele prihodnje leto.

Zapestna ura na atomski pogon

Konec januarja so v New Yorku (USA) predvajali drobno atomsko baterijo, ki bo v doglednem času nudila energijo za pogon zapestnih ur, radijskih aparatov, slušnih naprav in cele množice drugih malih priprav, ki jih uporabljamo v vsakdanjem življenju.

Novo atomsko baterijo sta po dolgotrajnih preučevanjih in poskusih zgradila laboratorij firme Walter Kidde ter eksperimentalni oddelek znane veletovarne ur „Elgin". Pogonsko sredstvo za to baterijo, ki ima velikost hlačnega gumba, pa nudi radioaktivna snov ilinij (Illinium), ki jo nekateri imenujejo tudi prometij (Promethium).

Mala atomska baterija ima še to prednost, da ni občutljiva za toplotne spremembe, za razlike v zračnem tlaku ter druge vremenske vplive. Nadalje potrebuje zelo majhne količine radioaktivne snovi za večletno brezhibno delovanje. Zavarovanje pred radioaktivnim izžarevanjem je nepotrebno, ker je jakost njenih žarkov manjša od radioaktivnosti navadne ponoči svetleče se številčnice na ročni uri; je torej popolnoma neškodljiva za človeka.

Zaenkrat še ni moč izdelovati te miniaturne baterije v večjih množinah za prodajo, ker še manjkajo potrebne industrijske naprave in po drugi strani je sedaj cena ilinija še previsoka. Ta namreč spada med zelo redke snovi na zemlji, vendar je njegova prisotnost ugotovljena pri radioaktivnem pepelu, ki nastaja pri atomskih reakcijah. Je torej stranski proizvod jedrske cepitve, bodisi urana, plutonija ali torija, to je glavnih snovi, ki jih uporabljajo dandanes pri atomskih poskusih. Cena za najmanjšo količino te snovi je danes 500 dolarjev za 1 curie. Ta merilna enota pomeni žarilno moč ali intenziteto enega grama radia. Prihodnje leto, ko bodo predvidoma že stekli novi proizvodni obrati ameriške atomske komisije, se bo pa cena za ilinij znižala na pol dolarja (12 šil) za 1 curie. Takrat bo količina za 2 dolarja (50 šil) zadostovala za pogon ročne ure za dobo petih let.

Ilinij in baterije, ki jih bodo z njim izdelovali, bodo pa tudi služile kot pogonska sredstva za večje naprave, med drugim tudi za pogon radijsko uravnavanih raket.

Telesa naša - vrči dragoceni

Stopiva danes v podroben ogled Tvojega prvega kroga, v Tvoje telo. In to ne, v kolikor lahko občudujeva v njem božjo tehniko, ampak v določitev pravega mesta telesu in v en ali dva problema telesa, ki sta važna in ki ju lahko rešuješ v svojem življenju.

ČEMU TELO?

Balantič imenuje telo prst. Župančič pravi nekje: „Telesa naša — vrči dragoceni." Da, telo je sestavni del Tvoje osebe in to nižji, materialni del v primeri z dušo, z duhovnim delom. A je bistveni del Tebe. Telo ima torej svoj smisel in svojo nalogo v življenju.

Telo ni samo sebi namen. Je vrč, posoda duše in skupaj z dušo posoda za višje božje življenje. Je potemtakem orodje za svetost in za greh in bo po svojem deležu poplačano ali kaznovano.

ZDRAVJE

Po tem osnovnem odnosu do telesa poglejva dve vprašanji, ki zadevata telo: skrb za zdravje telesa in zunanjo urejenost. Mogoče se ti problema ne zdita posebno važna, mogoče tudi čisto različna. To zadnje drži, a oba zadevata telo in to je njun skupni vir. Da pa vprašanji nista važni, tega bi si ne upal podpisati.

Znano je, da je zlasti sedanja mlajša generacija v splošnem šibkejša in boleznim bolj izpostavljena kot prejšnje, kajti svoja razvijajoča leta je preživljala v gotovi, skoraj bi rekel lakoti in živčni napetosti. Med seboj imamo dosti primerov bolezni, ki so očitna posledica preživele vojne. Torej bi bila na mestu še večja skrb za zdravje. Pa se dostikrat prav nasprotno dogaja. Poznam ljudi in tudi Tebi verjetno niso neznani, ki garajo in garajo, si ne privoščijo ne počitka ne hrane v zadostnem obsegu, da le spravljajo papirje pod žimnico.

Mlad si še in potreboval boš moči za življenje. Zlasti če se poročiš, boš moral posredovati svojim otrokom — če Ti jih bo Bog dal — zdravje in moč. Najmanj, kar bodo od Tebe zahtevali, bo zdravje. Pa mi pride večkrat na misel, ko gledam mladino zapravljati čas v zakajenih gostilnah in barih ob cigaretah in likerjih v polnočnih urah: kako bodo ti početniki zdravega rodu, sami morda jetično bledi?

Premisli vsaj od časa do časa, kako je s Tvojo skrbjo za zdravje. Imaš dovolj počitka, dovolj močno hrano, dovolj gibanja? Nista dva človeka enaka v tem: vsak svoje zahteva in po njih se mora ravnati. Če imaš le možnost, si privošči kje zunaj teden dni počitka na leto. To velja predvsem za mestno mladino. Stori to: s tem nalagaš denar za svojo bodočo družino v najboljšo hranilnico. Zraka, sonca, vode, narave, kar vse Ti bo tisti teden dal, ni mogoče nadomestiti z nobenimi tabletami in nobenimi praški. Šport je v mestu skoro zahteva za ohranitev zdravja.

Toliko o zdravju. Vesel bom, če sem Te vsaj prepričal, da Ti dobro hočem. Verjemi mi, da ne bi izgubljal dragocenega časa in papirja, ko bi se mi to vprašanje ne zdelo važno.

ZUNANJA UREJENOST

Pa še nekaj besed o urejenosti. Ni zunanja zanemarjenost znak notranje urejenosti, ampak navadno res prav narobe: zunanjost je odsvit notranjosti. Če torej srečam eksistencialistično urejenega fanta, ki pa je nemogoče napravljen in zanemarjen, lahko upravičeno sklepam, da je notranje prazen. Ko bi takemu fantu lahko dopovedal, naj se v lastnem interesu nosi drugače! Moški se mu smejijo in ženske prav tako. Dekletu je všeč fant, ki je res fant in ne tako po žensko našemljeno revše.

Daj na zunanjost, a naj bo le-ta iskrena, naravna, fantovska. Pusti, kar je žensko, ženskam. Pusti vsako zunanjo nepristnost in neiskrenost.

Končam. Vesel bom, če sam sprožiš kako vprašanje, da ga tukaj skupno rešiva zate in za Tvoje sovrstnike. Bodi prav lepo pozdravljen!

MISEL NA SMRT

Leta 480 pr. Kr. je perzijski kralj Kserks z velikansko vojsko 1,700.000 mož korakal nad Grčijo. Ob Helenspontu je dal sezidati visok stolp, da bi pregledal vso armado. Ko je gledal pod seboj in daleč naokrog ogromne množice vojakov v vsem sijaju, je zajokal. V duši mu je vstala misel, da v 100 letih ne bo niti eden izmed njegovih vojakov več živ.

Za mladino in prosveto

Zlatorog v Triglavskem gorovju

Marsikateri bo poznal lepo slikovito goro onkraj Karavank — Triglav. Po imenu pa ga poznamo vsi. Okrog Triglava, tega znamenitega slovenskega očaka, se pa razprostira takozvano Triglavsko gorovje.

V tem gorovju je v davnih časih živela velika čreda divjih koz. Ker ima vsaka čreda svojega vodiča, tako je imela tudi ta čreda svojega vodiča in čuvarja črede. Imenoval se je Zlatorog. To pa zaradi tega, ker je imel rogove iz zlata. Vsak lovec se je bavil z mislijo ustreliti tega mogočnega divjega kozla. Seveda je vsak to skrivnost obdržal zase.

Matevž in Francl pa sta bila dobra in zvesta prijatelja; oba sta bila sicer še mlada, toda že izkušena lovca. Zaupala sta eden drugemu, kaj nameravata, kajti oba sta imela v načrtu si osvojiti Zlatoroga. Po daljšem prijateljskem prepiru sta se vendarle zedinila, da gresta skupno na lov in da si razdelita — če bosta imela srečo — vsak po en zlat rog, kozla pa pustita ali pa ga vržeta v kakšen prepad. Pri tem je tudi ostalo. Oba pa sta že težko čakala tistega trenutka, ko bo počil strel in ko bo vodič divjih koz in gospodar Triglavskega gorovja mrtev ležal pred njima na tleh. Zato sta se odločila, da gresta takoj naslednje jutro že prav zgodaj na lov. O svojem drznem načrtu doma nobeden ničesar ni povedal.

Prve zvezde so pričele ugašati, ko sta ta dva junaka zapustila domačo vas. Nista še dospela do Triglavskega ledenika, ko sta se malo vsedla, da bi si malo odpočila in se malo okrepčala, kajti pot je bila dolga in težavna, sonce pa je žgalo neusmiljeno. Nato sta nadaljevala pot bolj počasi in previdno. Vsak čas sta pričakovala, da morata zagledati Zlatoroga.

Ko se tako že vsa nemirna sprehajata po skalovju, zagledata naenkrat v soncu se blesteče Zlatorogove rogove. Francl je dobro vedel, če bi od tukaj sprožil, da bi krogla ne zadela Zlatoroga, čeprav ima tako sigurno puško. Zato je dal Matevžu nahrbtnik, sam pa je plezal vedno bližje svojemu cilju. Ko prileze bliže, je opazil tudi ostalo čredo, ki se je pasla poleg Zlatoroga. Med travo pa je na tem kraju rastlo veliko posebno rdečih rož. Ko je Francl mislil, da je v najboljšem položaju, je snel čez ramo puško, jo naslonil ob skalo ter sprožil.

Vsa čreda se preplašena razprši na vse strani, Zlatorog, njih vodič in čuvar, pa obleži na tleh. Francl vidi, da ga je zadel, vrže puško vstran in steče k njemu. Tudi Matevž je ves srečen ter hiti za Franclnom. Ko se približata, vidita, da še ni mrtev, temveč da pobira rdeče rože. Francl potegne nož. V tem trenutku pa skoči Zlatorog z vso silo pokonci in zabode Franceta na rogovje ter ga trešči v globok skalnati prepad. Vse to se je zgodilo z neverjetno naglico.

Ko Matevž vse to vidi, je tako preplašen, da niti zavpiti ne more. Hitro steče nazaj v dolino, da pove doma, kaj se je bilo zgodilo s Franclnom. Mislila sta namreč, da jima bodo zlati rogovi prinesli srečo in bogastvo, zraven pa so spravili Franclna v tako žalostno smrt.

Od tistega časa naprej nihče več ni videl Zlatoroga in njegovo čredo. Domačini so mnenja, da se je vsa čreda preselila kam drugam. Zlatorog pa je verjetno zaradi tega tako hitro ozdravel, ker je použil čudežno rdečo Triglavsko rožo. S pomočjo te čudodelne rože je ozdravela pozneje tudi neka slepa mati treh otrok.

Kako se odpravljaš v šolo

(Nadaljevanje in konec)

Zjutraj pa se prav za prav šele odpravljaš v šolo. Toda kako? Nikar ne vstani zadnji hip. Vstani koj, ko te pokličejo. Imej navado in navadi se tega — saj se človek lahko vsemu privadi — da koj vstaneš. Da se ne obračaš po postelji sem in tja, da ne zdihuješ, da si ne izmišljaš bolezni, ker se ti ne ljubi iti v šolo. V občutkih bolezni se sploh utrjuj. Nikar ne pestuj samega sebe.

Če te malo glava boli, prava reč! Če te malo po trebuhu zavija, kaj zato! Če te malo zob boli, nič takega. Če te je malo čevelj ožulil, kar potrpi. Včasih so mi rekli doma, pa seveda bolj zato, ker se nam ni ljubilo iti v šolo: „Mama, tukajle me tako boli." „Pa preloži na drugo stran," so rekli mama, pa je bilo konec. Ali: „Mama, mene glava boli." — „Mene tudi" — pa je bilo. „Mama, zavija me." — „Kar odvij!" —

Pri nas nismo s takimi izgovori nič opravili, dasi smo večkrat poskušali. No, slednjič smo se navadili molče prenašati svoje namišljene ali resnične majhne bolečine in kasneje v življenju mi je to kaj prav prišlo. Sedaj se za kako bolečino dostikrat niti ne zmenim. Za marsikako bolečino je delo najboljše zdravilo. V delu se pozabi na vse.

Ko vstajaš in spijo še drugi člani družine, nikar ne ropotaj. Spanec in počitek tvojih bližnjih moraš spoštovati in upoštevati. Ne misli, da si sam v hiši in da si samo ti na svetu. Misli rajši, da prav tebe nikjer ni. In oblači se mirno in po redu. Zvečer imej obleko vso pripravljeno, da ne boš hodil zjutraj okoli z vprašanji in nerganjem. Vse to vznemirja tebe in druge, povzroča slabo voljo v hiši, jemlje tebi in drugim čas.

Zvečer vse preglej ter si vse pripravi. Zvečer daj druge trakove v čevlje in poglej, če te kje kaj tišči. Ne hodi napol oblečen zjutraj iz sobe v sobo in ne preklaj se z brati in s sestrami. Umij se, preden imaš vrhnjo obleko na sebi, umij se sam od sebe, ne da tekajo za teboj in te lovijo: „Umij se! Si se že umil? Kaj se še zdaj nisi umil?" Tako spet mine čas in je nemir v hiši in jeza ter prepir in morda dobiš še par klofut za slovo, preden greš v šolo.

Ko si že umit, oblečen in ves v redu, nato zajtrkuj. Lepo mirno se usedi, počasi in mirno jej. Tudi, če moraš pred šolo iti še k mesarju, v trgovino ali pa po mleko — če vstaneš o pravem času in si že zvečer vse odpravil, se vsega naučil, vse spisal, bo zjutraj za oblačenje, za zajtrk, za mesarja, za trgovino in mleko dovolj časa in se bo vse tiho in mirno izteklo. Predno greš od doma, poklekni in zmoli jutranjo molitev. Lepo se poslovi od staršev in mirno odidi od doma. Prej še enkrat poglej na urnik in v torbico, da ne bo treba letati nazaj, da ne bo nepotrebne naglici in zadrege.

Po poti v šolo mirno hodi, malo pomisli, če znaš in če si se učil, imej zavest, da si storil svojo dolžnost in bodi mirne vesti, čeprav se ti potem pripeti, da imaš v šoli smolo in nisi znal. Učil si se, storil svojo dolžnost — torej, če nisi znal, je bila pač nezgoda, smola — bo pa drugič bolje.

Če te privede pot v šolo mimo cerkve, stopi malo noter, vsaj za vzdihljaj — za eno samo misel. Ne bo ti pa odveč. Moli in delaj! To dvoje drži za vse življenje.

Če se takole odpravljaš v šolo, prideš lepo miren v šolo. Glava ti je vedra, misli so zbrane, šolski predmeti so v redu. Mirne duše si, nič te ne peče vest, da česa ne bi znal, nič se ti ni treba bati, nič misliti na laži, nič na izgovore. Vse je urejeno zunaj, pa je urejeno tudi znotraj v tebi. Mirno boš sledil pouku, nič te ne bo utrudilo, nič te plašilo. Svoboden človek boš, sam svoj gospodar. In zakaj? Ker si doma premagal samega sebe, da si storil vse dolžnosti za šolo.

Kdor pa zna premagati samega sebe, je največji junak. Zakaj ni je hujše „zveri", kot si ti sam. In če obvladaš to „zver", je največ na svetu.

V VSEMIRJU

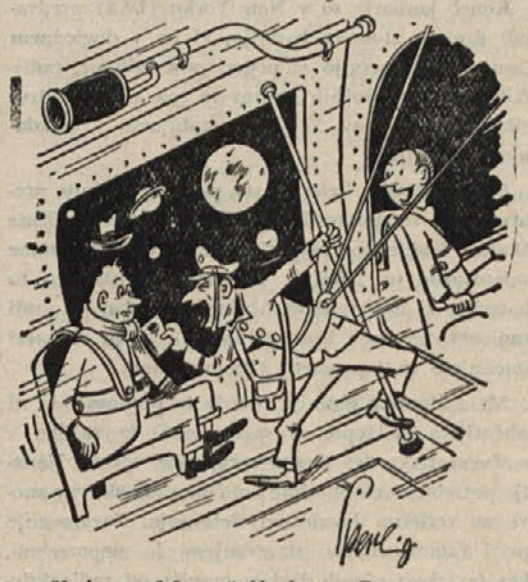

„Kaj, na Mars želite?... Potem ste pa vstopili v napačno raketo!"

MLADINSKI TISK

Kakor poročajo listi, se je pred kratkim končal v Rimu kongres za mladinski tisk. Govorniki so poudarjali, da poleg šole in knjige listi najmočneje vplivajo na doraščajoči rod. Lahko neverjetno koristijo ali škodujejo. Zato so apelirali na vlado, da že enkrat izda zakon o mladinskih listih, ki morajo biti vzgojni in poučni, ne pa preračunani samo na dobiček, kakor so povečini v Italiji. Zato pišejo le o ameriških tolovajih in o raznih pustolovščinah, s čimer mladino močno kvarijo.

Večina držav je že izdala zakone o mladinskem tisku, Italija pa ga pripravlja.

Radivoj Rehar:

Pomladno sonce

Sije sonce, sije
na zelene griče,
mi pa osedlali
naše smo konjiče,
hija — hoja — hoj...

Kjer po bregu cesta
vije se iz mesta,
tam se utaborimo,
hiše naredimo,
hija — hoja — hoj...

Gledala bo mama,
ko bo reva sama,
in strmel bo oče:
„Saj to ni mogoče?"
Hija — hoja — hoj...

Sije sonce, sije,
na zelene griče,
mi pa osedlali
naše smo konjiče,
hija — hoja — hoj...

UGANKE

Vanjo vliješ tekočino,
včasih vodo, včasih ...;
Naj pove nam naša Mica,
da ta reč je...

(Steklenica)

Štiri noge jaz imam,
a hoditi sploh ne znam;
poleg mize tih stojim
in nikoli ne sedim.

(Stol)

DVA BRATA

Živel je oče, ki je imel dva sinova. Starejši je bil Janez, mlajši pa Jože. Oče jih je zelo rad imel. Ker pa je bil Jože lepši kakor Janez, ga je Janez zelo sovražil. Nekega dne reče oče: „Pojdita v gozd po drva!" In gresta. Dolgo časa hodita in prideta do širokega jezera. Tam zagleda Jože zlato ribo. Janez hitro porine Jožeta v jezero. Jože pride kmalu do dna in tam zagleda prekrasen grad. Jože gre noter in zagleda lepo zlato ribico. Ribica pa mu reče: „Beži; tukaj notri živi velikanski, hud zmaj. Če te dobi, te takoj požre." Jože gre naprej v drugo sobo in zagleda na steni lep svetel meč, ki je bil zmajev. — Ta čas je šel Janez domov in rekel očetu: „Jože je padel v globoko jezero." Oče se je razjokal od same žalosti. — Jože se je opasal z zmajevim mečem in se skril za vrata, deklici pa je rekel: „Bodi tiho in ne povej nič zmaju: ko zmaj pride, mu odsekam glavo." Deklica mu reče: „Ne smeš odsekati glave, ker mu takoj zraste druga." Jože vpraša: „Kako naj ga pa ubijem?" Deklica odgovori: „Vsak večer, preden gre večerjat, sname prstan s prsta in ga da na stol. Takrat se ti priplazi do stola, vzemi prstan in si ga natakni na svoj desni prstanec. Potem hitro udari po zmajevi glavi in mrtev bo." In še mu deklica reče: „Hitro se skrij pod tole mizo; že prihaja." Jože se hitro skrije. Zmaj vstopi noter in vpraša: „Ti moja ljubi ribica, moja ribica, ali si pripravila večerjo?" „Da, sem jo," odvrne ribica. „Hitro jo prinesi." Zmaj sname prstan s prsta. Jože ga hitro natakne na svoj prst in odseka zmaju glavo. Zmaj se zgrudi mrtev na tla. Deklica se je zelo razveselila, ko je dobila rešitelja; sedaj je rešena. Drugo jutro sta šla domov k očetu in sta se poročila. In živita najbrž še dandanes.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

ERICH KÄSTNER:

DVE *materi* IN EN *otrok*

Ko je 8-letna Marjetka na dvorišču Merckovega posestva posadila pajaca Osvalda na visoki drog za iztepavanje preprog — sodobne čeče se morajo prav čas odvaditi vrtoglavice, zgodi se lahko namreč, da bi morale nekega dne odpotovati z letalom — tedaj se je pojavila Pony, mala Marjetkina sestrica, in rekla: „Moraš takoj domov. Naša nova mati je prišla." Marjetica je samo odkimala in poravnala posteljico v vozičku za čeče. Pony se je obrnila in počasi odšla po valovitem tlaku nazaj skozi obok vežnih vrat.

Merckovi otroci so strme gledali Marjetico. Eden izmed dečkov je vprašal: „Kako ji je neki ime?"

„Gospodična Stampfer, se mi zdi," je odgovorila.

„To je vendar neumnost," je menila Merckova Herta. „Ako je vaša mati, potem se pač imenuje gospa Nieritz, prav tako kot vaš oče.

„Ali si ti zabita," je vskočil deček, „saj se oče vendar ne imenuje gospa Nieritz." Stegnil, je roko in hotel sestrici pokazati, kako je neumna z nevidnim znamenjem križa na čelo. Pri tem pa jih je dobil po prstih. Povrnil je dobljeni udarec. Tako je nastal eden izmed običajnih družinskih prepirov pri Merckovih. Potem ko sta se oba bojevnika vedno srditeje zaganjala eden v drugega, so se tudi ostali bratci in sestrice Merckove družine odločili za enega ali drugega borca in ju podžigali, da ju ne bi minila bojna vnema. Končno je Marjetica ostala sama na dvorišču. Boj je besnel naprej, nekoliko vstran, na barikadah ob ropotarnici.

Marjetka je pograbila svoj voziček in se je oddaljila naprej po cesti. Pajac Osvald je še vedno čepel zgoraj na drogu za iztepavanje, toda nenadoma je postal nemiren, se prevrnil in padel na tlak. S proti nebu dvignjenimi rokami, plašno naslanjajoč se nazaj, je sedel na tleh. Nič se mu ni zgodilo, kajti bil je iz blaga.

Na cesti se je Marjetka previdno ozirala okrog sebe. Naglo je potiskala svoj voziček tesno ob hišnih stenah, nato pa je zavila v eno izmed stranskih ulic, ki vodijo na Opelsko cesto. Tu je zadržala svoj korak in se lagodno sprehajala pod visokimi bresti, ki so se vrstili pred nekdanjo topniško vojašnico, prav kot da bi bila kaka pestunja po kosilu.

Na mestu, kjer se začenja odprto polje, s podeželskimi vrtnarijami in prodajalnicami vencev, se je za nekaj časa ustavila. Poigravala se je z vejami, ki so segale preko plotov, odlomila je tri bezgove vršičke, utrgala tri marjetice na robu ceste in potem šla naprej. Do pokopališča sv. Pavla.

Tam zadaj, v četrtem predelu, kjer so grobovi iz zadnjih let, je na holmu, ki se je dvigal preko neštevilnih križev in kamnov, odprla škripajoča železna vrata neke grobnice. Trudoma je potegnila otroški voziček preko treh stopnic in ga postavila poleg tisinega debla. Nato se je vsedla na majhno zeleno klopico ob grobu. Njen pogled je šel preko križev in kamnov, žar, angelov, naprej proti mestu, čigar strehe, stolpi in plinarna so se odražali v modrikasti meglici na obzorju. Tedaj je prišla mimo ena izmed starih ženic, ki imajo nalogo, da čistijo grobove in zalivajo rože v lončkih. Prijazno je pokimala deklici. Marjetka pa je sploh ni opazila. Pokleknila je, odstranila z groba ovenelo cvetje in vejevje ter položila tja sveže brezove vršičke in tri marjetice. Lepo jih je razporedila, nato pa je vzela še čečo Florfino iz vozička in jo posadila poleg cvetja. Še sama je počepnila ob njej in čez nekaj časa dejala: „Osvald še sedi na drogu za iztepavanje preprog. Spomni me pozneje, da ga med potjo nazaj vzamemo s seboj. Sicer ostane vso noč zunaj in se joče. Utegne celo zboleti na srcu od strahu. Sedi mirno!"

Nek gospod in gospa sta šla mimo. Bila sta v črnih oblekah, on je imel na glavi bleščeč cilinder. Grušč je škripal pod njunimi koraki.

Marjetka je pobožala Florfino po žimastih laseh. Nato je zmajala z glavo, kot da ji odgovori: „Gospodična Stampfer se sedaj imenuje gospa Niemitz in misli, da je zaradi tega že naša mati. Da ji kaj takega more pasti na um! To je prav tako, kot da bi jaz danes šla k Merckovim in rekla· ‚Dober dan, od danes sem vaša hči in se imenujem Marjetica Merck.' Ali to razumeš? No vidiš. Celo ti to razumeš, čeprav si zgolj čeča. Oče pa tega ne razume. Ker nimamo več matere, moramo dobiti novo, je dejal. Kadar nimaš več matere, je pač nimaš več!"

Marjetica je vzela čečo Florfino v naročje in se zatopila v ogledovanje mestne panorame. „Ali si zelo trudna?" jo je vprašala in po kratkem premolku tiho nadaljevala: „Ali ti naj pripovedujem kako zgodbico? Morda pravljico o mali Marti, ki je bila vedno sama? Veš, mali Marti je bila umrla mamica. In tako se je nekega dne domislila, da jo pojde obiskat. Kupila si je s prištedenim denarjem letalo. Letalo so vtaknili v dolgo cev velikega topa. Marta pa je sedela v letalu. V nahrbtniku je imela s seboj mleko in prepečenec, pa še škatlico bonbončkov za mamico. In potem so velik top sprožili. Letalo je odfrčalo naravnost v nebesa. Toda pred nebeškimi vrati ji je policaj rekel: „Kdor ni mrtev, ne sme noter". Marta pa je dala policaju bonbončke in zato jo je spustil noter. Dolgo je iskala. Ulice so imele sinje številke in pri ulični številki stotisoč in enajst je sedela Martina mamica. Oblečena je bila v lepa zlata oblačila. Toda Martina mamica ni ničesar opazila. Kar naprej je sedela na zložljivem stolčku in strmela, kot v kinu, v fotografije svojih šestih otrok. Tedaj se je Marta tiho usedla poleg nje na stolček, jo prijela za roko in dejala vsa srečna: „Končno sem te le našla! Nočem več biti sama na zemlji. Naredila se bom, kot da sem mrtva in bom ostala pri tebi. Policaj ima sedaj tvoje bombončke, pa to ni nič hudega, ti že kupim druge! Pa sedaj je sploh vse dobro, samo da sem pri tebi, moja ljuba, dobra mamica..."

„Moja ljuba, dobra mamica" je še enkrat rekla mala Marjetka. Naenkrat ni več mogla videti stolpov v mestu, ker je morala jokati. Položila je svojo glavo poleg treh marjetic in si obraz zakrila z rokami.

Konjski trgovec Nieritz je sedel s svati — bili so zgolj njegovi bližnji sorodniki in nek dober poslovni prijatelj — v sobi za goste. Liza, njegova nova žena, je rezala kolač na kose, prilivala kavo v skodelice in ponujala družini pripravljene dobrote. Nenadoma pa je vstala in stopila v sosednjo sobo, kjer so sedeli otroci in se hrupno zabavali.

„Robert mi je pravkar rekel: mama in Gertruda me je pobožala po roki," je potem polglasno pripovedovala pri mizi. Obraz ji je žarel od veselja.

„Že, že, toda kje je Marjetka?" je vprašal Nieritz. „Ona se je tako navezala na mojo prvo ženo in odkar Liza prihaja v našo hišo, je skoraj nikdar ni doma."

„Pri nas, v sosednji hiši", je začela ena izmed svakinj, „živi vdova, in bi se že dve leti rada znova poročila z nekim Lippoldom. Je pošten in prijeten človek, v službi pri pošti. Toda njen otrok tega enostavno ne dovoli". (Konec prih.)

JANKO KERSNIK:

BUJANOV MATEJKA

Sredi pašnika so sedeli trije otroci, pastirčki. Mihec, najstarejši izmed njih, rezal je vrbovo piščalko in štiriletna sestra je pazno gledala nož in les, težko pričakovaje, da bode delo gotovo.

Zraven njiju pa je čepel petletni dečko; Matejka so ga klicali.

Ko bi imel pipec, urezal bi si tudi piščalko; a ubogi ga nima.

„E, vrag, spet se je strla," vzklikne Mihec in vrže vrbov klin v stran.

„Daj meni nož, jaz jo bom naredil," prosi Matejka.

„Daj mu, daj," prigovarja Anička, ki bi rada imela piščalko.

„Kaj boš ti! Kupi si ga," odgovori jezno Mihec in vstane iskat si druge šibe.

Matejka je zopet pobesil glavo in jel s svojim bičem mlatiti po tleh.

Mihec ni mogel narediti piščalke; vsaka se mu je strla; vrbova koža še ni bila dovolj mežena.

Medtem je postalo mračno in vsi trije so gnali živino domov.

Bili so Bujanovi otroci. Mihec in Anička sta bila „domača", Matejka pa tržaški najdenec, ki ga je vzel Bujan, da bi imel pastirja.

Prišlo mu je to na misel, ko je šel nekoč s svojo ženo v cerkev k zgodnji maši.

„Veš kaj," dejal je tedaj, „jaz pojdem v Trst po otroka; denar bomo dobili zanj, ravno za mali davek bo, potem ga bomo imeli za pastirja."

Kmet ne premišljuje dolgo in tudi Bujan ni premišljeval. Čez par tednov je imel Matejko v hiši, gori za pečjo, od koder je stoprav prišel na tlak, ko je začel po malem kobacati okoli stolov.

Pravo ime njegovo, ki je stalo zapisano v bukvicah, s katerimi je šel gospodar vsako leto enkrat v komisijo po denar, je bilo „Matija Marotti", pa na vasi so mu rekli samo: Bujanov Matejka.

In kadar se je napotil hišni gospodar v omenjenem smislu h gosposki, takoj so napravili Matejko v praznično obleko, ki ni bila njegova, obuli so mu čevlje in dobil je velik kos pogače v žep, češ da vidijo gospodje, kako dobro se godi gojencu. Ko sta pa zopet prišla domov, oblekel je Matejka svoje raztrgane hlače, pogače tudi ni bilo več, namesto nje pa majhen kos črnega kruha.

To je bil najlepši dan v letu.

Godilo se mu ni slabo, stradal baš ni; pa belega kruha je dobil samo enkrat leto in dan.

Tako je bilo do dvanajstega leta. Do tedaj je dobival Matejkov oče plačo od gosposke. Potem pa si baje mora vsak tržaški gojenec sam prislužiti živež.

In tudi Matejka je šel k sosedu za pastirja. Služil je na leto par prtenih hlač, par čevljev, kamižolo in suknjo in dva goldinarja kapitala.

Zadovoljen je bil; „doma" pri Bujanovih ga niso več potrebovali; bilo je domačih dovolj; tukaj je pasel poleti; pozimi pa je za pečjo sedel, turščico luščil in slamnate kite plel.

Kdo je bil njegov pravi oče, kdo mati, to mu ni bilo mar. Slišal je, da so ga „iz Trsta" prinesli, in Trst je bil baje veliko, veliko večje nego vas, kjer je bil sedaj; kdo bo torej tam očeta in mater iskal!

Ko je dopolnil osemnajst let, šel je k drugemu sosedu za hlapca služit. Tu je imel že več: hlače na irh, dve koteninasti srajci in dvajset goldinarjev „lona".

Sedaj pa je zahajal tudi že med „fante"; z zasluženimi denarji je plačal parkrat na leto nekaj bokalov in za to so ga domačini trpeli med seboj; on je bil sicer „tržaški", pa da je le — plačal.

In celo svojega dekleta je imel tudi kmalu; kaj bi ne, čvrst fant je bil in na kmetih, kakor povsod, velja vrh tega pesem:

Moj ljubček si bil,
moj mož pa ne boš.

Prišel je k vojakom, čez par let pa nazaj, in njegovo dekle še ni imelo drugega fanta.

In zato sta se zopet „rada imela".

Saj ona je bila Bujanova Anička, on pa „Bujanov" Matejka, in ljudje na vasi so celo govorili, da ga utegne stari Bujan vzeti za zeta.

Pa stari tega ni storil.

„Tržaškega mi za hudiča ne boš jemala," dejal je in čez nekaj tednov je imel drugega ženina, v sledečem pustu je bila pa poroka in svatba.

In ko so na podu pri Bujanovih plesali, sedel je Matejka v gostilni sam in pil „žgano vino" in hudo, oj, hudo mu je bilo pri srcu.

Drugega dne pa je šel v sosednjo vas služit. Leto je teklo za letom, Matejka je pa služil. Ob nedeljah je sedel pri „fraklju" ali bokalu, v delavnikih pa je oral, sejal, vozil in drva sekal — za druge ljudi.

Saj to je navadna usoda — to je gorje.

Tako je postal star hlapec; — hlapec na stare dni. In ljudje so rekli: ta je pijanec.

In nekoč so sekali v gozdu veliko bukev. Drevo, posekano, se nagne ter počasi pada.

Eden izmed sekačev zakliče: „Matejka, beži, beži!" Ta Matejka pa je bil star in počasen.

Drevo ga je ujelo in pobilo.

Taka je usoda na tem svetu: v čevljih spočet, v čevljih umrl!

Čez tri dni so ga pokopali — brez joka, brez solz.

Njegov zadnji gospodar je dal staremu mežnarju sedem grošev, da je uredil grob in po vrhu iz belih kamenčkov sestavil črki B. M. in križ med njima.

To je pomenilo: Bujanov Matejka. Kdo ve zanj?

F. GRIVŠKI: 20

Vozniki POVEST

Zbor se je dobro odrezal. Vsa zavist se je razkadila in vse pevce, celo organista, je prevzelo veselo zadovoljstvo. Najbolj srečna izmed vseh pa je bila Tilka. Ta njen fant, ta voznik Niko, se je postavil! Organist je ves poten pobral note in potrepljal Nikota po rami. S kora so odhajali kot zmagovalci in samozavestno stopali med množico.

Pri Ludviku so posedli. Moški so komaj čakali pijače.

Nazdravljali so si in obnavljali podrobne dogodke med petjem. Dekleta so se razgubila med stojnicami in kupovala odpustke. Niko je hitel h konjem. Nakrmil jih je, pregledal voz in naročil pastirju, naj si kupi štrukelj in naj popazi na vse. Odpravljal se je k družbi. Iz gneče se je pririla Tilka. V roki je držala veliko rdeče srce s pisanim trakom.

„Niko, vzemi ga!"

Odvil je liste in čital: „Na veke tvoja!" Stisnil ji je roko in jo peljal med množico k Ludviku. Ves svet mu je bil ena sama prelepa pesem, ki bi jo pel noč in dan, samo da bi bila ob njem Tilka. Na stojnici je kupil prstan in ji ga nataknil na roko. Kot dva otroka sta stopila v kolibo. Pevci so vstali, dvignili kozarec in veselo nazdravili:

„Živio, Niko! Dobro si jo vozil!"

Veselo razpoloženje je pomnožilo žarko vino in mehki, debeli masleni štruklji. Ludvik je vzel s seboj obe natakarici, toda vsi trije so komaj zmogli postrežbo. Priskočili so na pomoč mlajši pevci, ki so nosili na mize, dekleta so pa umivala kozarce. Ludvik ni varčeval: primaknil je več litrov vina in čeprav je bil ves poten, je osebno stregel mizi, kjer so sedeli pevci. Razposajena pesem je spravila v dobro voljo tudi čmerikavega organista.

Opoldne je Niko vstal, da bi z vozom odpeljal domov mater in naložil Gregorja, ki je sameval na domu. Ludvik mu je naročil, naj pripelje s seboj tudi sodček iz levega kota kleti, ker je vino skoroda pošlo. Janez mu je pomagal napreči konja, da bi čimprej opravil. Fanta sta zbijala šale in pozabila na prepir. Mati Marička je nakupila cel tovor perila za Markca, sedla na voz in se z Nikotom peljala po prašni cesti. Med potjo je večkrat velela ustaviti, da bi povabila svoje stare znanke, ki so v vročini požirale prah. S polnim vozom je Niko zavozil v senčnato dvorišče, kjer je naletel na polirja, ki je pomagal Elzi. Ženske so zlezle z voza ter se zahvaljevale materi Marički, ki je hitro odšla domov, da bi poklicala gospodarja.

Medtem je Niko napojil konje in naročil Elzi, naj odklene klet. V prijetnem hladu ga je vodila v temačen kot, kjer je bil postavljen sodček. Voznik je prijel sod z rokami, da bi ga dvignil in nesel na voz.

„Umazal se boš, Niko," je prijazno svarila Elza. „Čakaj, da te prepašem s predpasnikom!". Naglo si je odvezala bel predpasnik z lepimi čipkami. Preden se je fant ovedel, se ga je oklenila in stisnila k sebi. Oči so se ji bliskale kakor dva žareča oglja.

„Poljubi me, Niko! Tvoja sem, reci, da me ljubiš!"

Voznika je prevzelo. S silo se je ni hotel otresti. Obzirno ji je prigovarjal: „Elza, nikar! Saj veš, da imam dekle!"

„Nimaš je!" je divje bruhnila. „Nekdo ti jo bo vzel!"

„Kdo za vraga!" je vprašal razburjen. Kakor duh se je prikradel po stopnicah nadzornik Herman. Obstal je sredi kleti in posvetil z električno svetilko. Divje se je zakrohotal:

Trije živinozdravniki so komaj rešili Nilskega konja

Kakor pišejo časopisi, je nedavno Rio de Janeiro razburil dogodek v mestnem živalskem vrtu. Skupina šolskih otrok je obiskala svoje ljubljence in prav pred oddelkom nilskega konja je veter dvignil slamnati klobuk z glave šolarja in ga zalučal naravnost v žrelo zevajočega nilskega konja. Žrelo se je bliskovito zaprlo in slamnati klobuk je zdrknil neprežvečen v želodec debelokožca. Ta dogodek sicer ne bi nikogar razburil razen gologlavega šolarčka, če bi „Ravs" — tako je bilo namreč ime debelokožcu — ne pričel stavkati. Od tega dne ni maral ničesar več uživati.

Ker je šlo za žival, vredno nad pet milijonov, so morali hitro ukrepati. Poklicali so tri univerzitetne živinozdravnike, ki so takoj stopili v akcijo. Najprej so vlili v dve in pol tonskega debeluha 120 litrov kemično čiste vode, kar je bil verjetno najobilnejši klistir vseh časov.

Ker to ni pomagalo, je dobil hipopotam 30 kg kuhanih suhih sliv z vodo vred in nato nekoliko litrov žganja. Tudi to zdravilo ni prineslo uspeha. Živinozdravniki so nato sklenili skuhati kotel zdravilnih trav za urejanje prebave, povrh pa so vlili v nenasitno žrelo še 30 litrov mineralnega olja, pomešanega z ricinovim oljem.

Da bi ta „konjska" kura ne oslabila organizem „Ravsa", so mu vsak dan dajali po nekoliko „vitaminskih cocktailov" iz drobljenih banan, pomaranč, limon, paradižnikov, sliv, špinače in korenja. Čez nekaj ur se je pojavil precej prebavljen slamnik.

Wohin denn Claus so schnell nur heut?
Zum Kaufmann, weil es höchste Zeit,
das große König-Buch bestellen,
denn Mutti sagt in allen Fällen:
...wir backen mit König *mit den Bilderrezepten*

POGLED V SVET:

SINGAPUR, čudež na MALAJI

Singapur je eden od najbolj presenetljivih in pisanih krajev na zemlji. Pogledate lahko v katerokoli singapursko ulico — povsod boste naleteli na ljudi raznih ras in barv, ki vsi živijo, delajo in se zabavajo med seboj v največjem prijateljstvu in harmoniji.

Prevladujejo Kitajci, od 1 milijona in stotisoč oseb skupnega prebivalstva jih je 800.000. Nadalje je okoli 250.000 Malajcev in Indijancev. Precej je Cejloncev, Evrazijcev in Indonezijcev. In nadalje še Angleži, Holandci in Američani. Pa še druge ljudi iz skoraj vseh kotov zemlje vidimo na tem procvitajočem otoku. Pojdite v katerikoli nočni lokal — v luksuzno kavarno ali kino — povsod boste našli pomešane vse rase.

Vsi ti ljudje imajo mnogo stvari skupno. Kljub vsem razlikam v običajih in veri ter jeziku se dobro razumejo in so veseli, da lahko skupno gradijo nov Singapur.

Napredek je danes v Singapuru večji kot kjerkoli drugje v južnovzhodni Aziji. Ob bučni obali se dvigata dva nebotičnika, eden z 21 in drugi s 23 nadstropji. Oba sta last Kitajcev, načrte so pa izdelali Angleži. V njihovih izvrstno zračenih prostorih se nahajajo uradi in tvrdke raznih narodnosti. Ultramoderne tovarne, ki izdelujejo vsemogoče stvari, pa se vrstijo ena za drugo.

Gospodarsko Singapur procvita. Ne poznajo brezposelnosti. Za primer krize je pripravljen načrt za prešolanje nešpecializiranih delavcev za špecializirane poklice. Politično pa je Singapur še vedno za nekaterimi drugimi britanskimi ozemlji, čeprav naglo napreduje. Pred vojno ni bilo nobenih političnih strank in nobenih volitev. Danes pa že poslujeta z večino izvoljena zakonodajni svet in mestni občinski svet.

Kako je s socialnimi prilikami? V večni azijskih držav so socialne ustanove še nezaslišano zadaj. V raznih pogledih je tudi še bogati Singapur za raznimi evropskimi deželami. Vendar ni v vsej južnovzhodni Aziji nobene dežele, kjer bi napravili več za svoje ljudi.

V singapurskem predmestju Ting Bahru, nedaleč od mrgoleče zloglasne kitajske četrti, so desetine hišnih blokov veselo pobarvanih stanovanj, napravljenih po skandinavskem vzorcu — le s to razliko seveda, da ne skušajo v hišah pridrževati toplote, ampak jo preprečiti. Ta ogromni stanovanjski načrt, je ustvaril celo novo mesto sredi mesta. Zasebne hiše pa rastejo po singapurskem otoku kot gobe po dežju.

Ogromnost stanovanjskega problema pa je razvidno iz dejstva, da je na tem malem otoku vsak teden okoli 650 rojstev več kot smrtnih slučajev in da ta razlika še stalno raste. Umrljivost je za tropsko deželo zelo majhna.

V Singapuru so malarija, kolera, koze neznana stvar. Čeprav je precej tuberkuloze, ki jo zelo pogodujeta vlažno podnebje in preobljudenost, se proti njej uspešno bori Singapursko protituberkulozno društvo, ki z vladno podporo nudi potrebnim brezplačen rentgenski pregled in zdravljenje. V zdravstvu kolonije igrajo najvažnejšo vlogo zdravniki-domačini.

Povsod v Singapuru je videti širjenje in napredek. Šest let stara univerza ima čez 1000 študentov iz vseh delov Malaje. Slušatelji so najrazličnejših ras in univerza se ponaša z visoko usposobljenimi možmi in ženami, ki prihajajo deloma iz evropskih univerz, deloma pa so zasloveli na azijskih vseučiliščih. Šolstvo naglo napreduje, kar je seveda potrebno zaradi naglega naraščanja prebivalstva. Tudi s kulturnega vidika Singapur ni več „kulturna praznota", ampak se dobro razvija v kulturnem življenju.

Glückwünsche

werden zu vielen Gelegenheiten ausgesprochen, doch selten wird so viel beglückwünscht und geschenkt wie zum Muttertag! Weisen Sie die Leser unseres Blattes rechtzeitig durch ein Inserat auf die vielen Artikel hin, die sich als Muttertagsgeschenke eignen.

Pestro in zanimivo

SPOMENIK NA LUNI

V mestu Salt Lake City v Ameriki je umrl bogataš Edvard Connelly, ki je bil prepričan, da bodo ljudje v kratkem lahko potovali na mesec, kakor gredo v Evropo. Zapustil je 17 milijonov dolarjev in oporoko, v kateri je določil, naj se ta denar porabi za spomenik njemu in njegovi ženi. Postaviti pa ga morajo na — luni.

V INDIJSKI PRESTOLICI DELHI

je 15-letni Matura Singh pokazal, kaj se pravi biti zvest politični pristaš. Fant si je namreč po volitvah odrezal jezik in ga položil kot dar na oltar boginje Kali. Napisal je, da je jezik daroval bogovom v zahvalo, ker je pri volitvah zmagal kandidat iz njegove vasi.

HODIJO GA GLEDAT

V neki vasi Srbije živi ded Jurij Vučković. Rod za rodom umira, on pa živi trd in zdrav. Koliko let ima, sam ne ve, ker v njegovih časih niso na deželi imeli navade zapisovati rojstev in voditi matičnih knjig.

Najbolj se spominja dogodkov iz druge srbske vstaje proti Turkom. Iz tega sklepajo, da je star okoli 150 let. Nadvse sitno mu je le, da ga hodi vse gledat.

„TUKAJ POČIVAM JAZ"

Mestni muzej v Sisku hrani zanimivo redkost. To je nagrobni spomenik iz rimske dobe, postavljen gledališkemu igralcu Leburni. Na spomeniku je napisan v latinskem jeziku naslednji duhovit tekst, ki se glasi v prevodu:

— Tukaj počivam jaz Leburna. Živel sem sto, morda nekaj let manj ali več. V življenju sem velikokrat umrl na odru, tako pa še nikoli prej. Vam, ki ostanete tam zgoraj, želim zdravja in obilo veselja!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 6. 5.: 14.00 Poročila. Pregled sporeda. Prof. P. Zablatnik: Andrej Šuster-Drabosnjak. 18.45 Za našo vas: Blaž Singer — Naša vas in gospodarstvo v gozdu. — TOREK, 7. 5.: 14.00 Poročila. Objave. Za vsakega nekaj. — SREDA, 8. 5.: 14.00 Poročila. Objave. Iz domačih gajev: pred mikrofonom so gojenke gospodinjske šole v Št. Rupertu. 18.45 Za ženo in družino. — ČETRTEK, 9. 5.: 14.00 Poročila. Objave. Na zapečku. Z mikrofonom R. C. pri Brazovem očetu na Radišah. — PETEK, 10. 5.: 14.00 Poročila. Objave. Našim materam v dar. Sodelujejo malčki iz otroškega vrtca v Št. Petru. 18.45 Okno v svet: Benetke. — SOBOTA, 11. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.45 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi. — NEDELJA, 12. 5.: 7.20 Duhovni nagovor. 7. 25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

-Grand Tourist
TARZAN
MUSTANG
MECKY
Hauptvertretung **August Kasan**
KLAGENFURT, Lidmanskygasse 2
Kundendienst — Reparatur — Ersatzteile

Darila za materinski dan
▶ Steklo ▶ Porcelan
▶ Keramika ▶ Pribor
Največja izbira in zelo poceni v strokovni trgovini za kuhinjske potrebščine
M. SEHER
KLAGENFURT, Bahnhofstraße 24
(Verkaufshallen) und Ursulinengasse 1

Pajčolane za poroko, prvo sv. obhajilo. - Vence in šopke pri
Elgetz, Rainerhof
KLAGENFURT

Za materinski dan
lepa darila Vam nudi
WALCHER
Klagenfurt, 10. Oktoberstraße

Za materinski dan
kupite ugodno damsko perilo, predpasnike, robce in lepo poletno blago
PRI **L. MAURER**
KLAGENFURT, Alter Platz 35

Čemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kroniko" v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov (Celovec - Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„Naš tednik – Kronika"

Plačilne možnosti: mesečno 5.— šil. za tuzemstvo.

Ime: .....

Naslov: .....
(prosimo, da točno navedete tudi pošto!)

Datum: ....
(Podpis)

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika", kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

Gumijasti in dežni plašči
plašči iz balonske svile in plašči za motoriste najceneje v strokovni trgovini
V. Tarmann
Klagenfurt, Völkermarkter Strasse 16.

KINO

PLIBERK

4.—5. 5.: „Der letzte Mann".
7. do 8. 5.: „Ein Herz schlägt für Erika". Vstop za mladino prepovedan.)

POROKA
Za vsako nevesto primerne okraske za glavo, novosti v nevestinih pajčolanih, mirte, za camarje, velika izbira v strokovni trgovini **„PRINZESS"**, Klagenfurt, Alter Platz 34.

Za pomlad kupite blago in perilo dobro in po nizki ceni pri **STOFFSCHWEMME, Klagenfurt.**

J Črke za portal pri **Jenoch,** Tudi Neon-razsvetljava. Klagenfurt, Herrengasse 14

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tedenik—Kronika", Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 5 šil., za inozemstvo 5 dolarjev letno. Odpoved en mesec naprej. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Janežič, Leše pri Št. Jakobu. —Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tel. štev. uredništva in uprave 43-58.